

Täysistunto

Tiistai 17.1.2023 klo 13.59—16.52

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 298/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 39/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 39/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Tässä hallituksen esityksessä siis esitetään iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilömitoituksen porrastamista. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, hetkinen. — Arvoisat edustajat, pyydän nyt keskittymään tähän käsittelyssä olevaan asiaan. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Kiitos, arvoisa puhemies! — Helmikuun 1. päivänä vuonna 2019 Uusi Suomi otsikoi uutisensa seuraavasti: ”SDP pelaa nyt kovilla: ’Yksi lause riittää — hoitajamitoitus lakiin muutamassa tunnissa’.” [Arto Satonen: Ohhoh!]. Tässä uutisessa silloinen sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, nykyinen ministeri Krista Kiuru totesi: ”Vanhustenhuollon kuntoon laittaminen on niin iso asia, että en jaksa uskoa, että valiokunnassa olisi sellaista tahtotilaa muodostumassa, että näitä ongelmia ei korjattaisi, joten oletan, että valiokunnassa löytyisi hyvinkin sellainen tahtotila, että nämä asiat laitetaan kuntoon. Olen tutustunut aiheeseen — vanhuspalvelulain 20 §:n 1 momentin loppuun sopisi yksittäinen virke, jossa tämä jopa yksittäisellä lauseella saattaisi saada tämän vähimmäismitoituksen kuntoon. Joten siltä osin kaikki mahdollisuudet on valiokunnalla toimia heti, kun hallitus esityksensä antaa, eli siltä osin aikataulut eivät ole minusta tässä nyt niitä isoja ongelmia. Kysymys on siitä, onko tahtotilaa.” Hän totesi lisäksi, nykyinen ministeri Kiuru, ennen viime eduskuntavaaleja: ”Tässä on kyse muutaman tunnin työstä.” [Arto Satonen: Ohhoh!] Ja hän totesi vielä, että hän ”ei halua odottaa seuraavaa vaalikautta uudistusta varten, vaikka siihen ei ole aikaa kuin muutama kuukausi”.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Silloin en ymmärtänyt, että silloinen edustaja Kiuru, nykyinen ministeri Kiuru, tarkoittikin näköjään vasta tulevaa vaalikautta, sillä hänen vastuukaudestaan tämä tilanne on mennyt ennätyksellisen huonoksi. Sen puolueen vastuuvuorolla, joka vuonna 2019 antoi hoitajille, antoi meidän mammoille ja papoille, ikäihmisille, ison lupauksen, että vanhustenhoito laitetaan kuntoon, tämän maan vanhustenhoito on mennyt huonompaan kuntoon kuin koskaan ennen. [Jussi Halla-aho: On ollut kiirettä paperittomien kanssa!] Ja vastuuministerinä on ollut ministeri Kiuru, joka silloin lupasi, että tämä asia hoidetaan kuntoon yhdellä lauseella muutamassa tunnissa. [Jukka Gustafsson: On muuten tehnyt aika pitkää päivää tämä ministeri!] — No, se on ihmeellistä, edustaja Gustafsson. Se on erikoista, että muutamana tunnin työhön joutuu tekemään monta päivää töitä. [Jukka Gustafsson: Ei ole, kun on vaativa työ!]

Kiuru antoi ymmärtää jo 2019, että pohjatyötä on tehty jo niin paljon, ettei valmistelu enää vaatisi kovin paljon paukkuja, edustaja Gustafsson. Kiuru sanoi ennen edellisiä vaaleja, että ne työt on jo tehty. Mitä hän nyt on neljä vuotta tehnyt, että meidän vanhustenhoito on tällaisessa tilassa kuin se tällä hetkellä on? [Välihuutoja — Jukka Gustafsson: Onko koronakin mennyt ohi teiltä?] — Ei puhuta koronasta, edustaja Gustafsson. Nyt puhutaan vanhustenhoidosta, minkä te olette luvanneet laittaa kuntoon ja mikä teidän vastuuaikanne on mennyt huonompaan kuntoon kuin koskaan ennen.

Kevään eduskuntavaaleissa 2019 SDP lähti siis rajusti hyökkäämään ja kampanjoimaan vanhustenhoidon hoitajamitoituksella. Demarit lupasivat nykyisen peruspalveluministeri Krista Kiurun suulla, että hoitajamitoitus kirjataan lakiin ja yksi lause riittää, että vanhustenhoito saadaan kuntoon, ja tämän lupauksen hän on pettänyt. Vanhustenhoitoa ei ole laitettu tällä vaalikaudella kuntoon. [Jukka Kopra: Mitä ihmettä! — Pia Viitasen välihuuto] Pahemmaksi vanhustenhoidon kriisi on tällä kaudella ainoastaan mennyt. Vaikka vaalilupaukset SDP ja vasemmistohallitus nyt pettävätkin, niin vastuutaan hyvästä ja laadukkaasta vanhustenhoidosta Marinin hallitus ja ministeri Krista Kiuru eivät pääse pakoon. Nämä vanhukset muistavat ne lupaukset, mitkä 2019 heille annettiin ja mitkä nyt karulla tavalla petetään.

Samaan aikaan viestit kertovat, miten isoja haasteita meidän koko sosiaali- ja terveydenhuollon puolella on. Se on totta, että siellä rasittaa korona, kyllä, mutta tilanne vanhustenhoidossa tiedettiin 2019 ja sitä yhdessä lähdettiin tukemaan, ja myös tätä hoitajamitoitusta tuettiin. Nyt tämä esitys, mikä tänään on käsittelyssä — valitettavasti näyttää siltä — pahentaa tätä tilannetta lopputulemana. [Jukka Kopra: Nimenomaan!]

Kokoomuksen vastalauseessa, jota myöhemmin edustaja Koulumies ja edustaja Kauma tulevat esittelemään, todetaan, että tällä esityksellä tulee olemaan heikentäviä vaikutuksia esimerkiksi kotihoitoon, vaikka kaikkien tahto on laittaa vanhustenhoitoa kuntoon. Henkilömitoitus on johtanut tuhansien ympärivuorokautisen hoivan paikkojen sulkemiseen, [Sari Sarkomaa: Helsinki sulkee paikkoja!] vaikka ympärivuorokautisen hoivan tarve on selvästi kasvava väestön ikääntyessä. Paikkoja ei voida täyttää, koska pätevyysvaatimukset täyttävää henkilökuntaa ei ole saatavilla. Säädetyn henkilömitoituksen toimeenpanossa eteneminen ilman, että voidaan turvata henkilöstön saatavuus, on kokoomuksen mielestä hallitukselta vastuutonta politiikkaa. Näitä hoitajia olisi ollut neljä vuotta aikaa kouluttaa. Ne olisi voitu näinä vuosina kouluttaa.

Tämä lakiesitys siis siirtää, arvoisa puhemies, ongelmaa eteenpäin, ja vaarana on, että kotihoidon tilanne tulee pahenemaan entisestään. Mitoituksen yhteydessä tarvitsemme ratkaisuja, kuinka mitoitukseen päästään niin, että henkilöstöä riittää koko vanhuspalvelui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

den tarpeeseen, ja ettei ympärivuorokautisen hoivan asiakaspaikkoja [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] jouduta sulkemaan. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä SDP:n ja keskustan ryhmittä]

Arvoisa puhemies! Lyhyesti totean, että me tuomme omassa vastalauseessamme esille huolen työvoiman saatavuudesta...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt on aika täysi.

Puhemies, käytän...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toisen puheenvuoron.

...perustuslain mukaista oikeutta...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toisen puheenvuoron. [Naurua]

...käyttää puheenvuoroni loppuun. — Teknologian hyödyntämistä ja omaishoitoa. Ja teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Näyttää olevan tarvetta debatille. — Edustaja Guzenina, olkaa hyvä. — Pyydän niitä, jotka haluavat osallistua debattiin, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

14.08 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan hyvin viime vaalikauden lopun, ja muistan myös viime vaalikauden alun. Viime vaalikauden alussa kokoomus vastusti henkeen ja vereen henkilöstömitoitusta. Viime vaalikauden lopussa kokoomus ymmärsi, mistä vanhuspalveluiden henkilöstömitoituksessa [Timo Heinonen: Ymmärrämme edelleen!] on kysymys, ja te kannatitte — te kannatitte — sitä, että henkilöstömitoitus sidotaan lakiin. Nyt on uudet vaalit lähestymässä. Oliko tämä edustaja Heinosen kanta kokoomuksen kanta? Tarkoittaako tämä nyt sitä, että kokoomus on perääntynyt tästä vanhasta kannastaan, joka sai laajaa kannatusta myöskin kansan joukossa? Henkilöstömitoitusta on toivottu, niin omaiset kuin vanhukset itse ja ennen kaikkea hoitohenkilökunta. [Sanna Antikainen: Niin, sinne käytäntöön!] Hoitaja ei ole desimaali, vaan hoitaja on se henkilö, joka takaa säällisen hoivan [Puhemies koputtaa] meidän vanhuksille. Onko kokoomus nyt vetäytymässä tästä asiasta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.09 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jossain muussa maassa asioita hoidetaan niin, että laitetaan lakiin ja ilmoitetaan, että asia on kunnossa. Ja te olette koettaneet sitä nyt Suomessa, olette sen lakiin laittaneet. Mutta, edustaja Guzenina, tänä päivänä vanhustenhoidon tilanne on huonompi kuin silloin, kun sosiaalidemokraatit tämän tehtävän vastuulleen saivat. Meidän vanhustenhoito ei ole ollut koskaan ennen näin huonossa kunnossa kuin, mitä se nyt on. Neljä vuotta teillä olisi ollut aikaa laittaa tätä asiaa kuntoon, [Kimmo Kiljunen: Ei pidä paikkaansa!] kouluttaa hoitajia, tehdä sellainen lainsäädäntö, mikä tukee vanhusten ympärivuorokautista hoivaa mutta myös kotihoitoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Oletteko te, edustaja Guzenina, nyt tyytyväinen siihen, että tässä maassa suljetaan vanhusten hoivalaitoksia sen takia, että te ette ole hoitaneet sinne riittävästi hoitavia käsiä, sairaanhoitajia, lähihoitajia [Puhemies koputtaa] ja muita vanhustenpalveluita tekeviä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

14.11 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä niin muistan vaalikauden 2012, kun me demarit ajoimme henkilöstömitoitusta lakiin [Timo Heinonen: Ja nyt te ajatte seinään!] ja te kokoomuksessa vastustitte sitä. Siitä lähti tämä alamäki liikkeelle. [Arto Satonen: Ei lähtenyt!] Kysykää hoitohenkilökunnalta, kysykää Tehyltä, kysykää SuPerilta, jotka kaikki sanoivat, että se kataluus, mitä kokoomus silloin teki kamppailtamalla vanhuspalvelulain, vaikutti työskentelyolosuhteisiin siellä vanhusten ympärivuorokautisessa hoivalaitoksessa ja alan vetovoima lähti heikkenemään. Nyt me maksamme sitä hintaa. Tässä välissä, edustaja Heinonen, oli myöskin koronavirusi, ja tämä koronavirusi aiheutti myöskin omalta osaltaan sen, että hoitohenkilökuntaa tarvittiin myös monessa muussa. Hoitohenkilökunta on uupunut, alan vetovoima heikentynyt, ja se ei parane sillä, että me perääntyisimme tästä henkilöstömitoituksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.12 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa tästä, mihin edustaja Guzenina päätyi, kun sanoitte, että alan vetovoima on hiipunut ja hoitohenkilökunta on uupunut. Juuri näin on käynyt, ja se on nyt pakko tässä salissa kaikkien myöntää, että tämä tilanne on viimeisen neljän vuoden aikana mennyt vain huonommaksi ja millään julkilausumilla ei tätä asiaa ratkaista. Tämä hallitus, mikä nyt on, ei ole tarttunut tähän henkilöstöpulaan millään tavalla. Okei, te olette jotain koulutuspaikkoja lisänneet, mutta ne koulutuspaikatkaan eivät tule täyteen — kun esimerkiksi lähihoitajan koulutuspaikat eivät tule täyteen, se ei asiaa auta. [Maria Guzenina: Me muutettiin rakennetta!] Itsekin kävin esimerkiksi Kuhmoisissa vanhustenhoitopaikassa, jossa oli kolme upeaa uutta huonetta valmiina mutta ei ole hoitajia. Ei ole kansainvälisessä rekrytoinnissa onnistuttu eikä tehty riittävän nopeasti asioita. Teidän olisi pitänyt omalla vahtivuorollanne tähän asiaan tarttua. Tämä on vakava, koko Suomea, koko Suomen vanhustenhoitoa koskeva asia. [Jukka Gustafsson: Siinä oli jo vähän asiaa, Heinosen linja on populismilinja! — Sanna Antikainen: Hiljaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.13 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisi ollut mielenkiintoista ministereiltä kysyä, mutta kun ministereitä nyt ei ole paikalla, niin vähän hankalampi on kysyä. Olisin ihan kysynyt tätä asiaa: Nyt kun on sote-uudistus tehty ja hyvinvointialueet aloittavat ja sinne meni aika paljon rahaa ja tulee menemään rahaa — sinne tehtiin oikein semmoinen himmelihököyrähökötys, mihinkä meni todella paljon rahaa — niin mitenäs sitten kävi? Jos olisi se hoitajamitoitus saatu, niilläkin rahoilla olisi paljon laitettu. Jos ei olisi niin monipuolista ja niin monimutkaista sote-uudistusta tehty, olisi saatu kyllä hoitajamitoitusta paljon kuntoon. Eikö olisi kannattanut silleen lähteä, että laitetaan tämä hoitajamitoitus kuntoon ja unohdetaan ne sote-uudistukset? Siellä nyt uudistet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

tiin paljon semmoista, mitä ei olisi tarvinnut oikeasti uudistaa. Olisin toivonut, että ministeri olisi ollut paikalla. Olisin kysynyt, olisiko ollut järkevämpi tehdä pelkästään tämä hoitajamitoitus ja lääkärimitoitus, ehkä joku ict-uudistus, mutta olisi jätetty tämä koko sote-hässäkkähimmeli pois. Olisiko se ollut järkevämpää? [Veronika Honkasalo: Eli ei tehdä mitään?] Kyllä se olisi ehkä ollut. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää huomata nyt yksi seikka. Kuntien vaikeaan sosiaali- ja terveydenhuoltotilanteeseen hyvin pitkälti johtaa se, että meillä monia elinkeinohankkeita on siellä torpattu milloin milloinkin syyllä, lähinnä ympäristösyillä, ja luvat viipyvät. Siellä ei ole saatu uusia työpaikkoja syntymään, kuntien talous on heikentynyt. Nyt kun tulivat nämä hyvinvointialueet, se käytännössä tarkoittaa maakunnissa sitä, että rahat keskitetään hallinnollisiin keskuksiin. Hallintoa on lisätty aivan älyttömästi. Parhaillaan luen aivokirurgi Juha Hernesniemen muistelmia. Siinä omassa kirjassaan — kannattaa lukea — hän nostaa esiin tämän hallinnon paisumisen. Hän käytti termiä, että noin 20-kertaiseksi on hallinto paisunut. Elikkä meidän pitäisi nyt pikkuhiljaa ruveta uskomaan, että hallinnolla niitä sairaita ei hoideta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi se tärkeä asia, että kun menemme näihin uuteen hyvinvointialueisiin, niin se ei missään nimessä saa olla meidän maaseudun ihmisten, maaseudulla asuvien ihmisten, hoitopalvelujen ja terveydenhuoltopalvelujen karsimisohjelma. Sen pitää olla tasapuolista kaikille. Tällä menolla, että kurjistetaan koko ajan, se ei tule onnistumaan ikinä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.15 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otetaan ensiksi tämä hyvinvointialueuudistus. On aivan varmaa, että 300 kunnassa tämä asia ei ole paremmin järjestettävissä kuin 22 alueella. Sehän nähdään itse asiassa tästä tilanteesta, koska tämä ongelma on tähän asti ollut, kaksi viikkoa sitten vielä, kuntien vastuulla.

Mitä tulee sitten näihin varsin demagogisiin asioihin, joita edustaja Heinonen täällä lueteli, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] niin sanoisin, että meillä on suuria ongelmia ja haasteita vanhustenhuollossa. Niin on Suomessa aina ollut, mutta Sanna Marinin hallitus lisäsi 20 prosentilla lähihoitajakoulutusta, 30 prosentilla sairaanhoitajakoulutusta, käynnisti kokonaan uuden hoiva-avustajakoulutuksen, ja Valvira tulkitsee hoitajamitoitusta nyt niin, että 15:tä asukasta kohti voidaan käyttää kahta hoiva-avustajaa, [Maria Guzenina: Kuunteleeko Heinonen?] kun aikaisemmin voitiin käyttää vain yhtä. [Mikko Lindén: Kaikki hyvin!]

Meillä on itse asiassa paikkoja tällä hetkellä enemmän kuin aikaisemmin ja hoitohenkilöstöä [Puhemies koputtaa] enemmän, mutta olennaista on se, että se ei riitä, ja siitä täytyy [Puhemies: Kiitoksia!] yhdessä mennä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

14.16 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On vakava tosiasia, että tämän hallituksen vahtivuorolla vanhustenhuolto on ajautumassa kriisiin. On

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

vakava asia, että te olette laiminlyöneet sen kaikkein tärkeimmän. Ette ymmärrä: jos ei ole hoitajia, ei ole palveluita. Te olette jättäneet tekemättä keskeiset toimet, joilla parannetaan hoitoalan pito- ja vetovoimaa. Työryhmä asetettiin aivan liian myöhään. Edustaja Lindén, te ette aikoinaan edes tiennyt, tekeekö tuo työryhmä työtä, ja yhtään konkreettista esitystä ei ole tullut. Olemme erittäin pettyneitä. Jopa omalla toiminnallanne olette heikentäneet vanhustenhuollon tilaa.

Me toivomme nyt täällä kokoomuksessa, että keskustellaan siitä, mitä esityksiä hallitus vielä voisi tänne tuoda. Omaishoitoa pitäisi tukea. Teillä ei ollut edes rahaa riittävästi hoitajamitoitukseen, ja mitä te teitte? Leikkasitte kuntoutusta, [Timo Heinonen: Ohhoh!] ja asiantuntijoiden mukaan kaikkein eniten siitä kärsivät vammaiset, syrjäisellä seudulla olevat ihmiset ja ikäihmiset, kun he eivät saa kuntoutusta. Tämä heikentää toimintakykyä ja lisää palveluiden tarvetta. [Puhemies koputtaa] Toivon nyt, [Puhemies: Kiitoksia!] edustaja Guzenina, edustaja Lindén, sosiaalidemokraatit ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

14.17 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! (Sari Sarkomaa välihuuto) — Edustaja Sarkomaa, nyt on minun puheenvuoro. Edustaja Sarkomaa, rauhoitukaa. [Jukka Gustafsson: Kannattaa kuunnella Lindéniä ja Guzeninaa!]

Arvoisa puhemies! Kokoomus ajaa kaksilla rattailla. Esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella kokoomuksen johdolla leikattiin omaishoidon tuesta. [Vasemmalta: Ohhoh!] — Ohhoh, ohhoh! — Edustaja Juvonen voi tässä todistaa. Me olemme samassa hyvinvointialueen valtuustossa yrittäneet torpata [Arja Juvonen: Kyllä!] näitä kokoomuksen leikkauksia, ja ne ovat olleet kammottavia. Kaikkein vaativimmassa luokassa olevien omaishoitajien tukea Espoossa alennetaan melkein 400 eurolla. Onko kokoomuksen mielestä tämä kannustavaa näille tärkeää työtä tekeville ihmisille? Mikä on se signaali, jonka kokoomus haluaa lähettää näille tärkeää työtä tekeville omaishoitajille? Täällä te puhutte jotain ihan muuta. — Arvoisa puhemies! Onko tämä nyt oikein? [Jukka Gustafsson: Se on populismia!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

14.18 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Guzenina yrittää viedä nyt huomion [Timo Heinonen: Paniikissa!] — paniikissa — johonkin aivan muuhun asiaan kuin tähän henkilöstömitoitukseen. [Maria Guzenina: Faktat pöytään!] — Edustaja Guzenina, minulla on puheenvuoro. — Te yritätte viedä nyt huomion johonkin aivan muuhun kuin henkilöstömitoitukseen. Teidän vahtivuorollanne neljän vuoden aikana henkilöstömitoitus on hankaloittanut vanhustenhuollon tilannetta sekä kotihoidossa että ympärivuorokautisessa hoidossa ja johtanut tilanteeseen, että terveydenhuolto ja jopa päivystykset ovat ruuhkautuneet sen takia, kun vanhuksilla ei ole ollut paikkaa, mihin mennä. Ja nyt te palaatte johonkin neljän vuoden takaiseen tilanteeseen, ”mitä kokoomus”, ”koska kokoomus jotain”. [Maria Guzenina: Ei, minä puhun ihan tästä vuodesta!] Arvoisa edustaja Guzenina, jos olisi kysymys siitä, että pelkästään lakia säätämällä tai julkilausumalla saataisiin asia kuntoon, niin totta kai se tehtäisiin. Mutta kun niitä hoitajia ei ole. [Puhemies: Kiitoksia!] Teidän vahtivuorollanne vanhukset ovat kärsineet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.20 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Se, että henkilöstömitoitusta viivytetään, on huono vanhuksille, se on sääli hoitajille, ja se on murhe omaisille. Kaikki he ovat tässä kärsimässä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä, joka tätä asiaa valiokunnassa käsitteli, pitää erittäin valitettavana, että mitoitusta siirretään. Se ei ole sen mukaista, mitä me olemme eduskunnassa halunneet, ja täytyy kyllä sanoa, että hallitus on laiminlyönyt tehtävänsä. [Timo Heinonen: Epäonnistunut!]

Kaikki juontaa juurensa sinne vuoteen 2013. Silloin heikennettiin ikäihmisten palvelujen laatusuositusta. Tekin olitte, arvoisa kokoomus, silloin hallituksessa. Eli sieltä nämä luvut lähtevät, ja sieltä jostakin ihmeen syystä se 0,5 jäi elämään, että se riittäisi vanhustenhoidossa. Sehän ei riitä, ja sitä on nyt nostettu. 0,7 on se hyvä. Tein siitä lakialoitteen vuonna 2014, ja olin tosi iloinen, että asia etenee. Mutta nyt perussuomalaiset esittävät, että tämä lakiesitys hylätään, koska me emme tule tätä kannattamaan missään nimessä. [Puhemies koputtaa] Kannatatteko, kokoomus, meidän hylkäysesitystä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.21 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kuultiin salissa aikamoinen pommi, nimittäin edustaja Reijonen totesi, että parempi olisi ollut jättää sote-uudistus tekemättä ja keskittyä sen sijaan muihin yksityiskohtiin. Nyt haluaisin kuitenkin muistuttaa, että esimerkiksi edustaja Reijosen alueella sote-uudistus tarkoittaa käytännössä tarveperusteisen rahoituksen jälkeen sitä, että rahoitus nousee noin 80 miljoonaa euroa, eli siirrymme kestävämpään ratkaisuun tällä alueella, Savo-Karjalan vaalipiirissä. Pidän sitä erittäin merkittävänä, ja näin on monessa paikassa Suomessa. [Minna Reijonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pohjimmiltaan kaikki puolueet olivat hyväksymässä hoitajamitoitusta. Syy on tietenkin se, että ikäihmisten hoiva ja vammaispalveluiden hoiva ei ole riittävää. Kaikki eivät pääse edes ulkoilemaan. Tämä tilanne pitää korjata.

Nyt tämä mitoitus siirtyy käytännössä vuoden päähän. Saamme lisää aikaa ratkaista tätä haastetta, ja isoin haaste on tietenkin osaajapulassa. THL on arvioinut, että 200 000 uutta työntekijää tarvittaisiin vuoteen 2035 mennessä. [Puhemies koputtaa] Tämä on yhteinen haaste.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.22 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä mainittiin, että emme pärjää ilman sotea meidän alueella. No ihan nyt kerron käytännön kokemuksesta. Kun meidän alueella sote alkoi, niin samana päivänä, juuri samana päivänä, kun sote alkoi ja arki alkoi, saimme tiedon, että lähimmästä terveysasemasta loppuu kokonaan lääkärin päivystys. Siellä on tähän asti... [Ari Koponen: Hyvinvointialue!] — Hyvinvointialueita luvattiin. — No sieltähän tuli aikamoinen mekkala, eikä siitä oltu paljon ilmoitettu meille. Oli se nyt aika ikävä yllätys paikallisille, että terveysasemalta lopetettiin päivystys ja sanottiin, että se ei johdu sotesta. Mutta jos se olisi hoidettu toisin, olisi pidetty huolta siitä, että hoitajamitoitus olisi toiminut ja olisi saatu lääkäreitä, olisi hommattu lääkäreitä, koulutettu ehkä enemmän ja muuten, niin ei olisi varmaan käynyt niin, että olisi lääkä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

ripäivystys loppunut. Mutta ei se hyvin se sote alkanut, kun siellä lääkäripäivystys lakkautui juuri samalla hetkellä, kun sote alkoi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

14.23 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Fakta on, että tämä hallitus on kaikilla sen uudistuksilla parantanut vanhustenhoidon tilaa. [Välihuutoja oikealta] Jos me katsotaan tätä, kun hallitus aloitti ja tehtiin tätä sitovaa henkilöstömitoitusta, [Timo Heinonen: Tilanne on huonompi kuin teidän aloittaessa!] niin meillä marraskuussa 21 puuttui 5 200 hoitajaa ympärivuorokautisesta hoidosta. Sitten vuotta myöhemmin 3 400 [Sari Sarkomaa: Entäs kotihoito, montako on suljettu?] ja nyt oli 1 800. Eli me olemme tuhansilla pystyneet nostamaan ympärivuorokautisen hoidon henkilöstöä, me ollaan monipuolistettu rakennetta lailla, me ollaan välitön ja välillinen työ erkaannutettu, meillä on lisätty sairaanhoitajan aloituspaikkoja ja hoiva-avustajia, jotka näkyvät vasta viiveellä, koska tämä on ollut niin kauan retuperällä ja nämä kaikki uudistukset, mitä me nyt tehdään, näkyvät myös viiveellä. Mutta me ollaan parannettu ympärivuorokautisen hoidon tilaa, me ollaan parannettu myös kotihoidon tilaa, perusterveydenhuoltoa, meillä on sote-uudistus — kaikki toimia, joilla ollaan vahvistettu vanhustenhoidon tilaa. [Puhemies koputtaa] Viime hallituksella me totuttiin vain heikennyksiin, ja tässä on nyt iso suunnanmuutos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.24 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilöstömitoituksen parantaminen vanhustenhoidossa on tärkeää, ja eduskuntaryhmämme on tähän sitoutunut, mutta ongelmana on se, että hallitus ei ole koko tämän vaalikauden aikana tuonut esityksiä, joilla olisi turvattu resurssit ja riittävä rahoitus tälle hankkeelle. Nytkin hallitus jättää tämän aivan keskeisen vaalilupauksen seuraavan hallituksen toteutettavaksi eikä ole tarttunut esimerkiksi siihen esitykseen, mitä kristillisdemokraatit esittivät omassa vaihtoehtobudjetissaan ja mistä äänestimme, että 500 miljoonaa euroa olisi tänä vuonna lisätty sote-rahoitusta, jolloin tämäkin olisi voitu toteuttaa aivan aikataulun mukaisesti. Muistan elävästi, kun ennen viime vaaleja olimme nykyisen ministeri Kiurun ja muiden eduskuntaryhmien edustajien kanssa lupaamassa tämän esityksen, [Puhemies huomauttaa ajasta] eikä se ole tällä vaalikaudella toteutumassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

14.25 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkukaudesta iloitsin suuresti, kun hallituspuolueet toivat tämän 0,7:n esityksen tänne eduskuntaan ja se hyväksyttiin, koska asia on ollut tapetilla vuosikausia. Vuodesta 2011 alkaen tästä on puhuttu ja tästä on keskusteltu ja on yritetty ajaa tätä asiaa eteenpäin, ja tämän hallituksen alussa se vihdoin saatiin voimaan, mutta nyt sitten kohtaa hirveä pettymys, kun hallitus tuli tuomaan tämmöisen esityksen, että sitä 0,7:ää nyt myöhennetään 1.12. asti. Olisin toivonut, että hallitus olisi tässä asiassa pysynyt esityksessään, koska meillä on kyllä hoitajia tuolla kentällä. Meillä on kymmeniätuhansia hoitajia, jotka tekevät ihan muuta kuin hoitotyötä. Kyllä heidät töihin saa, kunhan on hyvät työolot ja rahaa löytyy eliikkä maksaja löytyy ja se palk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

ka on kohtuullinen. Tätä perustellaan hoitajapulalla, mutta siis hoitajapula johtuu osittain myöskin siitä, että vaikka meille tulee lisää hoitajia koko ajan alalle, [Puhemies koputtaa] kuten edustaja Lindén sanoi, niin toisesta päästä lähtee koko ajan pois, [Puhemies: Kiitoksia!] koska he eivät jaksakaan tehdä sitä työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.26 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljä vuotta sitten tosiaan keskusteltiin laajasti vanhustenhoidon tilasta, ja tällä vaalikaudella eduskunta yksimielisesti hyväksyi tämän lakimuutoksen, jonka myötä henkilöstömitoitus on asteittain kiristynyt. Yksikään eduskuntapuolue ei vastustanut tätä henkilöstömitoituksen kiristämistä.

Nyt olemme tosiaan sote-valiokunnassa käsitelleet tätä esitystä, jonka myötä siirtymäaikaa jatketaan 1. joulukuuta 23 saakka. Hoitajia ei saada riittävästi säädettyssä ajassa. Tähän on toki moni asia vaikuttanut, muun muassa korona mutta myöskin moni muu asia. Täytyy muistaa, että sote-uudistus olisi pitänyt tehdä jo paljon aikaisemminkin. Tilanne ei olisi näin karmea, jos se olisi tehty jo aikaisemmin. [Maria Guzenina: Juuri näin!] Nyt vasta hyvinvointialueet ovat aloittamassa, ja nämä ongelmat, joita me nyt olemme ratkomassa, ovat kasautuneet vuosikymmenten aikana.

Keskustan kanta on, arvoisa puhemies, että tärkeintä, että vanhuksista pidetään huolta. Siihen tarvitaan monenlaisia toimia — omaishoidon kehittämistä, [Sari Sarkomaa: Missä se viipyy?] koulutusta, hoitajien työolojen vahvistamista ja niin edelleen — ja on tärkeää, että keskustelemme tästä asiasta perusteellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

14.28 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Ilmari Nurminen tuossa äsken kertoi, miten paljon paremmin nyt vanhustenhoidossa ja kotihoidossa menee kuin aiemmin. Ihmettelen tällaisia lausuntoja varsinkin tässä tilanteessa, kun meille tulee koko ajan kentältä viestiä siitä, kuinka väsyneitä hoitajat ovat, miten hoitajia ei ole ja niin edelleen. Satun itse olemaan yhden tällaisen kotihoidossa työskentelevän väsyneen hoitajan vaimo ja voin, kuulkaa, sanoa, että ei siellä kehuta, miten paljon paremmaksi asiat ovat menneet, vaan päinvastoin. Tämä on ollut yhtä vapaapudotusta viimeiset kolme ja puoli vuotta. Te olette kolme ja puoli vuotta rakennelleet hallintohimmeleitä keskittymättä siihen ytimeen, eli se on se, että perusterveydenhuoltoon olisi pitänyt panostaa enemmän.

Ja haluaisin sanoa vielä edustaja Kempille, kun kehuitte, miten paljon tulee lisää rahaa: [Puhemies huomauttaa ajasta] totta kai kiitämme, mutta sieltä hyvinvointialueilta puuttuu vielä 1,5 miljardia euroa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.29 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän on huolehdittava siitä, että kaikilla on mahdollisuus arvokkaaseen vanhuuteen terveydentilasta tai taustasta riippumatta. Henkilökunnan vähimmäismitoitus ei tosiaankaan ole vain pelkkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

luku paperilla, vaan 0,7:n hoitajamitoituksen tavoite on tämän hallituksen ajama konkreettinen askel hoivapalvelujen pitkäaikaisen rapautumisen korjaamiseksi. Julkisia palveluita on aliresursoitu liian pitkään. Ilman riittäviä henkilöresursseja riittävää hoivaakaan ei ole.

Vasemmisto on vastustanut julkisiin palveluihin tehtyjä leikkauksia johdonmukaisesti niin kunnan kuin valtion kuin myös aluetasolla, ja nyt hallituksessa olemme toimineet tämän hoidon laatua rapauttavan kehityskulun katkaisemiseksi. Tämä uudistus olisi tarvittu jo vuosikymmen sitten. Silloin sen kaatoi kokoomus, juuri kuten edustaja Guzenina täällä kertoi. Ja tämän hallituksen, mikä meillä on käsissä, hyvän suunnitelman valitettavasti on viivästyttänyt korona [Puhemies koputtaa] ja siitä seurannut hoito- ja hoiva-alan kriisi, [Puhemies: Kiitoksia!] jonka takia aikataulu valitettavasti venyy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

14.30 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä tosiaan, kun edustaja Nurmisen puheenvuoroa kuunteli, tuntui, että hän oli jonkunlaisessa hypnoosissa, täysin irtaantunut todellisuudesta. Ikääntyneet ansaitsevat sekä laadullisesti että määrällisesti korkeatasoisen hoidon, eikä mitoituksen tärkeyttä voi olla korostamatta. Pelkillä lupauksilla ja lakipykälillä ei vain valitettavasti pitkälle päästy, kun ministeri Kiurun esityksestä puuttuivat sekä rahat että hoitajat — sekä rahat että hoitajat. [Sanna Antikainen: Molemmat!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.31 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Antikainen nosti aivan oikein esille sen, että perusterveydenhuollon kehittäminen on laiminlyöty Suomessa. Eilen Helsingin Sanomien mielipideosastolla Liisa Järvinen -niminen henkilö kirjoitti, että Espoossa ei pääse millään lääkäriin, ei tule takaisinsoittoja, voi mennä viikkoja. [Maria Guzeninan välihuuto — Arja Juvonen: Ei pääse!] Turussa on sama tilanne. Jotain yhteistä näillä kahdella kaupungilla heidän poliittisen johtonsa kannalta tarkasteltuna kyllä on.

Mennäkseni tähän vanhustenhuoltoon: On ymmärrettävää, että tässä tulee arvostelua puolin ja toisin, mutta eikö katsottaisi eteenpäin, mitä pitää nyt tehdä tästä eteenpäin? Nyt tarvitaan hoiva-avustajia lisää. Heitä on ryhdytty kouluttamaan lisää. Nyt tarvitaan mitoituksen tulkintaa sillä tavalla, että siellä voidaan käyttää enemmän myös ei-sote-henkilöstöä. Siellä tarvitaan vapaaehtoisia, siellä tarvitaan teknologiaa, tarvitaan tutkintojen uudentyyppistä tunnustamista, tarvitaan uudentyyppisiä, nopeampia tutkintoja. Kaikkea tätä tarvitaan. On mentävä eteenpäin näissä asioissa. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

14.32 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle varsin kirkassilmäisestä mietinnöstä. Edellisen eduskuntavaalikauden lopulla eduskunnassa todella käytiin runsaasti keskustelua ikääntyneiden palveluista ja niiden henkilöstömitoituksista. Syystäkin paljastui esimerkkejä, joiden pohjalta voitiin kyllä todeta, että kaikki ei ole hyvin. Myös vaalikeskusteluissa useimmat puolueet lupasivat nostaa henkilöstömi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

toitusta ja kirjata sitovan mitoituksen lakiin. Haluttiin siis toimia, ja niiden toimien edessä olemme nyt.

Tämän vaalikauden alkupuolella eduskunta hyväksyi yksimielisesti lakimuutoksen, jonka myötä henkilöstömitoitus on kiristynyt portaittain siirtymäaikana. Yksikään eduskuntapuolue ei siis vastustanut henkilöstömitoituksen nostamista. Tämä käsittelyssä oleva esitys siirtää hallituksen sopimalla tavalla ikääntyneiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon 0,7:n henkilöstömitoituksen voimaantuloa, siis huhtikuun 23 alusta eteenpäin vuoden 23 joulukuun alkuun. Tämä on järkevää, koska tarvitsemme lisää aikaa muutoksen toteuttamiseen.

Puhemies! Alkuperäisen lakiesityksen lähtökohta on kovin perusteltu, sillä haluamme varmistaa tarvittavat ja riittävät tekevät kädet ikääntyneiden hoivahenkilöstölle. Vaikka Suomessa tehdään, kiitos lukuisten hoivatyöntekijäammattilaisten, pääsääntöisesti tasokasta hoivatyötä, silti uskon lisäkäsien olevan kovin tervetulleita. Ja totta kai lähdemme siitä keskeisestä tavoitteesta ja lakiesityksen sydäimestä, että ikäihmisen inhimillisen kohtaamisen keskeisyyteen painottuva hoivatyö lisääntyisi.

Toki on rehellisyyden nimissä myös todettava, että pelkät henkilöstömitoitukset eivät itsessään takaa mitään vaan hoivan laatu on paljon enemmän. Myös kaikki hoivatilanteet ovat erilaisia ja yksilöllisiä, ja paras osaaminen on siellä ja hoivan arviointi on syytä tehdä siellä, missä elämä tapahtuu.

Puhemies! Voimme tästä myös jotain oppia. Tarvitsemme muutoksille, olkoot ne miten kannatettavia tahansa, riittävää siirtymäaikaa. Ikäihmisten hoitajat eivät siis tipahda tai-vaasta, vaan tarvitsemme edelleen lisäkoulutusta ja etenkin myös työolosuhteiden ja johtamisen kehittämistä. Lopulta kyse on alan vetovoimasta, enkä ole aina varma, onko sitä osattu kaikilta osin viisaasti vaalia.

Puhemies! Kiitos esityksestä. Tämä lakiesitys on järkevä ja toteuttaa realistisella tavalla vastuullista ja välittävää ikäihmisten hoivatyötä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.36 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä aihepiiri on todella vakava. Tämä oli ennen viime eduskuntavaaleja aivan yksi keskeisistä vaalilupauksista, joihin puolueet sitoutuivat eli nostamaan henkilöstömitoituksen vanhuspalveluissa, vanhusten ympärivuorokautisessa hoidossa, tähän 0,7 hoitajaan ikäihmistä kohti. Muistan elävästi, kun tuolla Valtiosalissa pidimme tiedotustilaisuutta — siellä oli nykyinen ministeri Kiuru ja monia muita meitä edustajia eri eduskuntaryhmistä — ja annoimme lupaukset, että tämä tullaan toteuttamaan. Oli jopa puhetta siitä — todellakin, niin kuin täällä on todettu — että tämä on vain muutaman tunnin homma, että tämä asia saadaan hoidettua.

No nyt olemme vaalikauden lopussa ja meillä on käsiteltävänä esitys, joka on hyvin tyypistetty, eli tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on erittäin niukka. Siinä ei ole lainkaan esitetty niitä arvioita eikä keinoja, joilla pystyttäisiin edes takaamaan, että tuo henkilöstömitoitus sitten tämän vuoden joulukuun alusta toteutuisi. Me tiedämme, että tässä on useiden tuhansien hoitajien vaje, joka täytyisi täyttää, jotta tuo henkilöstömitoitus saadaan toteutumaan. Ja millä keinoilla voimme vakuuttua siitä, että joulukuussa olemme paremmassa tilanteessa? Mielestäni tässä on varsin ongelmallista myös se, että hallitus nyt sysää yhden keskeisen vaalilupauksensa seuraavan hallituksen toteutettavaksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Koko tämän vaalikauden ajan kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on kyselytunneilla ja muissa yhteyksissä useita kertoja nostanut tämän ongelman esiin. Olemme vaatineet toimia, joilla henkilöstömitoitus saataisiin turvattua, joilla henkilöstöresurssit saataisiin turvattua ja joilla riittävä rahoitus saataisiin turvattua. Useimmiten olemme vastaukseksi saaneet vain, että on asetettu työryhmä. Nyt tiedämme, että tuolta työryhmästä ei ole juuri mitään konkreettisia esityksiä tullut. Nyt olemme todellakin tässä tilanteessa, joka on aivan onneton tilanne.

Mielestäni tässä on kysymys niin keskeisestä asiasta, myös niin keskeisestä lupauksesta ja koko eduskunnan uskottavuudesta, että paheksun sitä, ettei ministeri Kiuru ole täällä vastaamassa kysymyksiin eikä keskustelemassa tästä. Emme myöskään saaneet sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoroa tämän mietinnön esittelyksi. Eli tämä vaatisi mielestäni ihan ehdottomasti merkittävämmän keskustelun kuin mikä nyt on syntymässä.

Hoitajapulauksen juuret ovat ajassa ennen koronaa. Tiedämme, että korona toki sitä pahensi. Meillä seuraavan kymmenen vuoden aikana eläköityy neljäsosa sairaanhoitajista, kolmasosa lähihoitajista. Tiedämme, että moni suunnittelee tälläkin hetkellä alan vaihtoa. Ja sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneista viidennessä, noin 70 000, tekee töitä jossain muussa kuin oman alansa töissä. Sen vuoksi nyt todellakin olisi tarvittu ja tarvittaisiin niitä toimia, jotka kannustaisivat hoitajia palaamaan tästä reservistä alalle ja myös pysymään alalla. Ja kyllä se täytyy sanoa, että siinä tarvitaan rahaa. Juuri sen vuoksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä niin tämän kuin edellisen vuoden vaihtoehtobudjetissa esitti puolen miljardin euron lisärahoitusta, jotta tämä voitaisiin turvata. Sillä voitaisiin myös mahdollistaa kilpailukykyisempi palkkaus sekä lähihoitajille että sairaanhoitajille, jotta he paremmin pysyisivät alalla. Ja toki tarvitaan lisää koulutuspaikkoja, tarvitaan myös verotuksellisia kannusteita eläkkeelle siirtyneille ammattilaisille, joilla olisi intoa ja voimia keikkailla hoitotyössä.

Valiokunnan kuulemisissa sosiaali- ja terveysministeriö on todennut, että tämä kahdeksan kuukauden siirto täysimääräisen mitoituksen saavuttamiseen merkitsee henkilöstökustannuksissa noin 55 miljoonan euron säästöä. Eli on kysymys rahasta, joka olisi voitu jo aiemmin osoittaa tämän ongelman ratkaisemiseen, kun olisi tehty toimia ajoissa. No, hallitushan nyt yrittää paikata tätä rahoitusta erilaisilla keinoilla, ja yksi niistä on tämä Kela-korvausten romuttaminen. Siitä aiotaan osoittaa rahoitusta tähän henkilöstömitoituksen korjaamiseen. Mutta tätäkin pidän erittäin epäonnistuneena ehdotuksena, koska tämä tulee ruuhkauttamaan entisestään julkista terveydenhuoltoa, se tulee myös heikentämään ikäihmisten saamia terveyspalveluja, heikentää pienituloisten pääsyä erikoislääkärille tai fysioterapiaan. Ja tässä tilanteessa, tämän koronakauden jälkeen olisi pikemminkin tarvittu sitä, että näitä Kela-korvauksia olisi tilapäisesti korotettu, jotta nuo hoitojonot voitaisiin purkaa ja jotta myös se epäinhimillinen taakka, joka hoitajilla tällä hetkellä työssään on, voisi kevenyä niin, että he paremmin pysyisivät alalla, ja silloin pystyttäisiin paremmin myös turvaamaan nämä vanhustenhoidon palvelut.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.43 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Hoitajapula riivaa maataamme, mutta emme ole tässä tilanteessa yksin. Hoitajista on pulaa kaikissa kehittyneissä maissa. Yhteistä näille maille on sama väestörakenne: ikääntyvien määrä kasvaa, ja muut ikäluo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

kat pienenevät. Hoitoalalle ei hakeudu töihin hoitajia entiseen malliin jo ihan tästäkin syystä.

Kun keskustelemme hoitajamitoituksen toimeenpanon siirtämisestä, keskustelemme samalla todella vakavasta aiheesta, nimittäin vanhustenhoidon nykytilasta ja hoitajien riittävyydestä. Hoitajapula on pitkäaikaisen kehityksen tulos, ja sitä ovat eriasteisella vakavuudella olleet ratkomassa kaikki hallituspuolueet vuorollaan. Toivon, että tässä keskustelussa jätettäisiin syyttävä asenne syrjään. Me kaikki haluamme parasta mahdollista hoivaa sekä arvokasta ja turvallista vanhenemista ikäihmisille. Nämä ihmiset ovat olleet rakentamassa hyvinvointiyhteiskuntaa meille kaikille.

Hoitajapula on tullut valitettavan tutuksi useille tuhansille perheille, ja on se koskettnut myös minunkin perhettäni. Yli 90-vuotias appiukkonni Esko-vaari joutui useamman kuukauden ajaksi yli 70 kilometrin päähän toiseen kaupunkiin hoitokotiin, koska kotikaupungista ei löytynyt hoitopaikkaa. Hoitopaikkaa ei ollut, koska ei ollut tarpeeksi hoitajia.

Hoitajapula sulkee hoitoyksiköitä, koska niitä ei voi pitää auki laittomilla mitoituksilla. Vähävaraiset kaupungit ja useamman kunnan muodostamat hyvinvointikuntayhtymät ovat ulkoistaneet viime vuosina vanhustenhoitoa yksityisille toimijoille viimeistään siinä vaiheessa, kun niiden omistuksessa olevissa yksiköissä on ilmennyt merkittävää korjaustarvetta tai tarve rakentaa uusi yksikkö. Nyt on sitten tilanne omassa seutukunnassani ja ympäri Suomea niin, että hyväkuntoisia ja uudenkarheitakin yksiköitä on jouduttu laittamaan kiinni maaseutualueilla ja niiden vanhukset on siirretty usean kymmenen kilometrin päähän, jonne esimerkiksi ikääntyneellä puolisoilla ei ole mahdollisuutta entiseen tapaan päästä tapaamaan puolisoaan päivittäin, kuten aiemmin oli, kun hoitoyksikkö oli omassa kyläkeskuksessa. Yksiköitä on kiinni, ja ne odottavat aikaa, jolloin hoitajia on riittävästi niiden avaamiseen.

Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon vastuuhenkilöiltä on kuulunut jo jonkin aikaa, ettei täyttä hoitajamitoitusta voida saavuttaa tässä tilanteessa, jossa hoitohenkilöstöä ei yksinkertaisesti ole riittävästi saatavilla. Säädimme hoitajamitoituksen 0,7 tehostettuun palveluasumiseen reilu kaksi vuotta sitten laajalla kannatuksella täällä eduskunnassa. Lain säätämistä vauhdittivat räikeät laiminlyönnit, jotka olivat tulleet ilmi vanhustenhoitoyksiköissä eri puolilta Suomea. Liian vähäisellä henkilöstömäärällä oli teetätetty töitä, minkä seurauksena olivat laiminlyödyt vanhukset ja nääntyneet hoitajat, joilta oli riistetty ammatitilpeys.

Asiantuntijakuulemisissa kyllä tiedostettiin hoitajamitoituksen hankala toteutettavuus juuri sen vuoksi, että hoitajista oli ollut pulaa jo monen vuoden ajan. Arvelimme kuitenkin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että hoitajamitoitus voisi olla vahva väline parantaa hoitoalan vetovoimaisuutta. Mitoitus suojaisi henkilöstöä liikakuormitukselta ja parantaisi hoidon laatua.

Arvoisa puhemies! Meidän kannattaa olla kiinnostuneita siitä, mitä hoitajille kuuluu. Nuoret hoitajat äänestävät nyt jaloillaan. He hakeutuvat pois alalta, jossa heitä on yhä vähemmän ja jossa he kokevat, ettei heitä arvosteta. Terveystenhoitoala ei kaadu yksistään alanvaihtajiin, vaan vuoteen 2030 mennessä puolet tämän hetken sosiaali- ja terveydenhoitoalan ammattilaisista siirtyy eläkkeelle. Jo nyt puuttuu 8 000 hoitajaa, mutta vuoteen 2035 mennessä tarvitaan THL:n laskelmien mukaan 200 000 uutta sote-alan osaajaa. Nyt kun työmarkkinaosapuolet pääsivät ratkaisuun palkoista, on tarmolla paneuduttava muihin hoitoalaa riivaaviin ongelmiin, kuten työoloihin ja rakenteisiin. Lisäksi sote-alaan kuuluu myös paljon sellaista työtä, jota pystyy tekemään muukin kuin sote-tutkinnon suorittanut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

henkilö. Siksi on väljennettävä tulkintaa, ketkä voivat tehdä avustavia tehtäviä, jotta hoitajat voivat keskittyä koulutustaan vastaavaan hoitotyöhön.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys esittää hoitajamitoituksen täyttämiseen toimeenpanoa ikääntyneiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon toimintayksiköissä siirrettäväksi noin puolella vuodella eteenpäin alkuperäisestä aikataulusta. Tässä vaikeassa tilanteessa se on viisasta ja perusteltua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

14.48 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kuten perussuomalaisten valiokuntaryhmä vastalauseessaan toteaa, on valitettavaa, miten hallitus on epäonnistunut hoitajamitoituksen toteuttamisessa itse asettamassaan aikataulussa. Vanhuspalveluiden parantamista ollaan valmiita lykkäämään jälleen kerran tulevaisuuteen.

Minusta Suomi on yhtä vahva kuin sen heikoin asukas. Siksi meidän tulee muistaa päätöksenteossa kaikki ikäluokat ja huolehtia myös heikoimmista. Puheiden sijaan olisi jo tekojen aika. [Mikko Lundén: Näin on! — Sanna Antikainen: Hyvin sanottu!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.49 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on siis henkilöstömitoituksen siirtäminen vuoden 23 joulukuulle. Senhän piti tulla voimaan 1.4.2023. Kyseessä on siis 0,7:n henkilöstömitoitus, eli se, mitä me kaikki yhdessä eduskunnassa olemme ajaneet, se, mistä myös itse olen tehnyt lakialoitteen vuonna 2014. Ja todellinen aprillipilahan tästä nyt sitten tuli. 1.4. voimaan suunnitellun mitoituksen siirto joulukuulle 23 antaa sen signaalin, että ikäihmisten hoidolla ei ole merkitystä. Asioita ei halutakaan laittaa kuntoon, vaikka aikaa olisi ollut. Kyseessä on kyllä tämän hallituskauden suuri puhallus.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää erittäin valitettavana, että hallitus on epäonnistunut sitovan hoitajamitoituksen toteuttamisessa itse asettamassaan aikataulussa hallituskauden aikana. Ikääntyneiden hoivan puutteet ovat kansallinen häpeäpilkku, ja se, että pääministeri Marinin hallitus ei ole kyennyt ratkaisemaan ongelmaa, jonka on tunnistanut jo hallituskauden alussa, vaan siirtää tilanteen ratkaisun seuraajalleen eli seuraavalle hallitukselle, kertoo osaltaan hallituksen ja sen toteuttaman sote-uudistuksen epäonnistumisesta. Oppositio on nostanut lukuisissa yhteyksissä esiin huolen vanhuspalveluiden tilasta sekä sote-rahoituksen riittämättömyydestä, mutta hallitus ei ole reagoinut tiedossa oleviin ongelmiin oikea-aikaisesti ja riittävällä tavalla.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä, eli sosiaali- ja terveysvaliokunnassa toimivat perussuomalaiset, jotka ovat jättäneet myös vastalauseen tähän valiokunnan mietintöön, kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hoitajamitoitukseen liittyvän lainsäädännön toimeenpanemiseksi ja rahoittamiseksi hallitus on heikentänyt sairausvakuutuslain mukaisia hoidon ja tutkimuksen korvauksia tai lääkekorvauksia jo vuoden 23 alusta, mutta ei ole perunut tai siirtänyt näitä leikkauksia esittämästään hoitajamitoituksen voimaantulon siirrosta huolimatta. Eli toimia rahoitukselle on tehty, yksityisen tuen Kela-korvauksia on leikattu.

Valiokunnan kuulemisessa sosiaali- ja terveysministeri on todennut, että kahdeksan kuukauden helpotus täysimääräisen mitoituksen saavuttamisessa merkitsee julkisten ja yksityisten palvelutuottajien henkilöstökustannuksissa noin 55 miljoonan euron säästöä. Pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

russuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen tulee osoittaa hyvinvointialueille niiden toiminnan järjestämisen kannalta välttämätön rahoitus siten, ettei säästöjä haeta vanhuspalveluista puutteelliseksi todetun hoivan tasosta ja jo nykyisellään riittämättömän henkilöstön työhyvinvoinnista leikkaamalla, koska tämä tulee todennäköisesti johtamaan siihen, että alan veto- ja pitovoima heikkenee entisestään ja henkilöstön rekrytointi on jatkossa entistä vaikeampaa.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset esitämme tämän lakiesityksen hylkäämistä. [Mikko Lundén: Hyvä!] Meidän mielestämme pitäisi pysyä siinä alkuperäisessä suunnitelmassa, että henkilöstömitoitus 0,7 astuu voimaan 1.4.2023.

Arvoisa puhemies! Minulla on pitkä ura vanhustenhoidossa ennen eduskuntaa — pitkälle yli 20 vuotta, yötyötä pitkälle yli 10 vuotta — eli tiedän ja tunnen, että siellä ei ole ainaakaan ollut helppoa työskennellä ja sielläkin on tehty pitkää päivää ja pitkää yötä ja tehdään edelleenkin. Vanhustenhoidon tila ei ole suinkaan parantunut noina vuosina, se on edelleenkin heikentynyt. Hoitajille ei suostuttu maksamaan koronakorvauksia, se lisäsi hoitajissa entistä enemmän riittämättömyyden ja huonouden tunnetta, koska heidän työtään ei arvostettu. Pitkäaikaisia hoivapaikkoja on systemaattisesti vähennetty. Se tarkoittaa sitä, että yhä useampi ikääntynyt viettää vanhuuttaan omassa kodissaan riittämättömän hoivan turvin. Tarvitaan ehdottomasti lisää hoivapaikkoja.

Arvoisa puhemies! Vanhuslakiin on kirjattu välitön ja välttämätön työ ja ne henkilöstörakenteet, jotka voivat tätä työtä tehdä. Pidän tärkeänä, että hoiva-avustajia otetaan hoitotyön kentälle. Näkisin, että me tarvitsemme vanhoja rakenteita: me tarvitsemme vanhat kodinhoitajat, me tarvitsemme kylvettäjiä auttamaan niissä perushoidollisissa tehtävissä.

Palkkapolitiikka, koulutusta lisää, hoivapaikkoja ikäihmisille lisää ja muun muassa koronakorvaukset sekä vanhustyön arvostuksen nosto. Pitkäaikainen vanhustenhoiva on arvostettavaa työtä, ja ympärivuorokautisessa hoivassa on mukava työskennellä, kun siellä ovat työolot, johtaminen ja henkilöstörakenne kohdallaan. Ja erityisesti on tärkeää, että me kannustamme nuoria ihmisiä hakeutumaan alalle. Toki se on paljon myös palkkapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä vuoteen 2013, jolloin meillä oli voimassa erittäin hyvä ikäihmisten palvelujen laatusuositus. Sen sisältöä heikennettiin siten, että sinne kirjattiin luku 0,5 ympärivuorokautisen hoivan perusluvuksi. Se oli ollut aikaisemmin korkeimmillaan jopa 0,8. Minä näen vanhana hoitajana, että se lähtee sieltä, vanhustenhoidon mitoituksen heikentäminen, ja vaikka asioista on puhuttu, sitä lopullista ratkaisua tälle tärkeälle asialle ei ole saatu. Näen, että vuoden loppuun siirretty mitoituksen nostaminen heikentää entisestään hoitoalan pito- ja vetovoimaa. Se on erittäin surullista vanhuksille, se on erittäin murheellista hoitajille, mutta se on itkun paikka myös kaikille omaisille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.55 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt hoitajamitoitusta, ja on todella ikävää, että hallitus on nyt perumassa puheitaan. Hoitajamitoituksen piti tulla, mutta nyt näyttää siltä, että sitä ei tulekaan, niin kuin piti.

Ja onhan tämä tietysti aika noloa, että näin tärkeitä asioita käsitlemme eikä ministereitä ole paikalla. Ei täällä kyllä muutenkaan — tämä eduskunta on nyt aika tyhjä — ole ihmisiä keskustelemassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Olisin nostanut semmoisen asian esille, kun nyt perutaan tämä hoitajamitoitus, mitä me perussuomalaiset vastustamme ehdottomasti — meille tämä olisi ollut erityisen tärkeää: kun kuitenkin näitä rahoja on nyt otettu sieltä täältä — Kela-korvauksia on otettu pois, sitten on lääkekorvauksia leikkailtu, on taidettu ottaa joistakin muistakin asioista vielä poikkeen — niin minnekäs ne rahat ovat nyt sitten oikein menneet, kun niidenhän piti olla rahoja siihen hoitajamitoitukseen? Eli se, mihinkäs nämä rahat on nyt oikein käytetty, olisi ihan mielenkiintoista ollut kyllä kuulla.

Mutta tosiaan täällä nyt ei ole ketään vastaamassa: on niin tyhjää, etteivät edes tyhjä tynnyrit kolise, ja vastauksia ei näihin saada. Mutta tärkeänä perussuomalaiset kyllä pitävät sitä, että se hoitajamitoitus tulisi mahdollisimman pian. Ja kyllä me ehdotamme siihen sitä lisärahoitusta myös, niin että pitäisi nyt tehdä siihen lisätalousarvio, että saataisiin tähän sitä rahaa.

Onhan tämä hallituksen suurin epäonnistuminen. Se on suuri epäonnistuminen, että hoitajamitoitusta ei nyt saada, ja se on todella, todella, todella valitettavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

14.57 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Aloitan aluksi kertomalla sen, mistä tämä tilanne nyt johtuu. Tilanne johtuu siitä, että sosiaalidemokraattien johtama hallitus kirjasi 0,7-luvun lakiin miettimättä sitä, kuinka se käytännössä saavutetaan. Siis tähän olisi tarvittu kaksi avainta, ja nyt toinen avain nähtävästi unohdettiin teetättää.

Mutta palataan vielä tuonne vuoteen 2019, jolloin silloinen sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, nykyinen ministeri Krista Kiuru kertoi, että vanhuspalvelulakia voitaisiin parantaa huomattavasti vain muutaman tunnin työllä. Nyt vajaat pari kuukautta vaille neljä vuotta on kulunut demarijohtoisen hallituksen vallassaoloaikaa, ja miten kävi? Demarit lupasivat laittaa vanhustenpalvelut parempaan kuntoon, sitovan 0,7:n hoitajamitoituksen. Kävikin niin, että hallitus rakenteli tämän kolme ja puoli vuotta hallintohimmeleitä hyvinvointialueiden muodossa, unohti antaa 1,5 miljardia tarvittavaa lisärahaa hyvinvointialueille palveluiden takaamiseksi ja sitten vielä tosiaan kirjasi sitovan 0,7:n hoitajamitoituksen lakiin miettimättä yhtään, mistä hoitajat saadaan ja kuinka lain kirjain käytännössä saavutetaan.

On kerrottava tässä kohtaa, että itse kannatan lämpimästi tietenkin hoitajamitoitusta, tätä 0,7:ää, mutta sen lisäksi, että se kirjataan mekaanisesti lakiin, on myös käytännössä annettava työkalut, jotta se käytännössä toteutuu siellä ihmisten arjessa. Mutta tosiaan, koska demarijohtoinen hallitus ei näin tehnyt, nyt mitoituksen voimaantuloa joudutaan lykkäämään. Ja kirsikkana kakun päällä demarit säätivät vielä sitten väsyneille hoitajille pakko-lain, koska hoitajat vaativat aiemmin palkankorotuksia itselleen, kuten varmaan kaikki muistamme, ja tämä kaikki vieläpä keskellä raskasta korona-aikaa. Tämän koko maamme historian suurimman sosiaali- ja terveydenhuollon sotkun, demareitten aiheuttaman sotkun, jälkiä joudutaan valitettavasti korjaamaan vielä vuosia.

Mutta pahinta tässä on se inhimillisen kärsimyksen määrä, jota tuolla sosiaali- ja terveydenhuollon kentällä joudutaan kokemaan koko ajan. Sosiaali- ja terveydenhuoltomme on käytännössä romahduspisteessä. Varsinkin päivystykset ovat ruuhkautuneet, ja esimerkiksi oma Siun sote Pohjois-Karjalassa sai jo huomautuksen aluehallintovirastolta ruuhkista yhteispäivystyksessä. Samaan aikaan hallitus tuhlsi hallintohimmeleitten lisäksi rahaa mainostaakseen tätä hallintouudistustaan vielä televisiossa, jossa näyttelijät kertoivat,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

kuinka on vahvemmat hartiat, ja oli muita korulauseita. Kyllä siinä itsekin entisenä hoitajana ja hoitajan puolisona lensi kahvit syliin, kun tässä tilanteessa seurasin tätä todellisuudesta irrallaan olevaa siirappista hallituksen maksamaa itsekehua.

Mutta kun sitten näistä ongelmista pitäisi puhua tai varsinkin laittaa niitä kuntoon, niin ei näy sosiaali- ja terveysministeriä, ei näy kyllä ketään muitakaan demareita, yksi vasemmistoliitosta — hienoa, rohkea sellainen — mutta ei kyllä ketään muuta. Ja näyttää siltä, että myös pääministeri käyttää nyt aikaansa lähinnä olemattomaan rasistijahtiin äärivasemmistolaisuuden hengessä. Kyllä nyt ihmettelen tätä hallituksen touhua: jos varsinkin demarit ovat vuosia ja vuosia puhuneet vanhushoivan huolesta, niin sitten täällä ei kuitenkaan ketään ole keskustelemassa asiasta.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen aikana sosiaali- ja terveydenhuoltomme on edennyt liukastelusta kohti vapaapudotusta. Hallitus on rakennellut hallintoa, kun olisi pitänyt osoittaa rahat sinne perusterveydenhuoltoon. Ja ennen tätä kaikkea demarithan aloittivat tällaisen kuningasidean: he alkoivat hokemaan tuossa 2012—2013, kuinka hyvä ikäihmisen on olla kotona. Ja tämä on totta kai niin, että hyvä on ikäihmisen olla kotona, jos vain terveys riittää, mutta nyt tämä on ajanut siihen pisteeseen, että joillekin huonokuntoisille vanhuksille kodista on tullut jopa vankila. Tämä tosiaan on lähtöisin vuodesta 2014, jolloin vallassa peruspalveluministerinä oli Susanna Huovinen, ja silloin rakenneltiin vanhuspalvelulain muutoksia. Taustalla oli lähes 300 miljoonan euron säästöjen saaminen laitoshuoltoa vähentämällä. Muistan tämän melkein pä kuin eilisen varmaankin koskettavan muistijäljen ansiosta, koska satuin itse juuri silloin työskentelemään kotihoidossa ja näin, mihin tämä kaikki johti. Nyt valitettavasti joudun seuraamaan kotihoidossa työskentelevää väsynyttä puolisoani — en tiedä, pitääkö hän tästä, kun sanon tämän, mutta sanonpa nyt silti — joka on vähentänyt omia työtuntejaan 20 prosentilla vain ja ainoastaan sen takia, että jaksaa perustyötä, ja tiedän, että näin on myös monen muun hoitajan kohdalla.

Puhettani jäi vielä pitämättä, joten puhun loput sitten seuraavassa puheessani. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Lohikoski.

15.04 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Tähän aivan alkuun tuon teille terveisiä Keravalta, jossa meidän vanhukset eivät suinkaan ole ansainneet saada eteensä puolikkaita nakkeja yksityistetyin kotiin tuotavan ruuan muodossa. Valitettavasti on näin, että meidän aluehallituksessamme vasemmistoliitto jäi ainoaksi yhdeksi puolueeksi, joka ei olisi halunnut yksityistää Attendolle tätä ruuan kotiinkuljetuspalvelua, joka aikaisemmin toimitettiin kunnan palveluna. Vaihtoehtonahan olisi ollut myöskin tämä kunnallinen versio, jos hyvinvointialueen olisi sallittu ostaa osuus tästä Vantti Oy:stä, mutta tämä ei muille puolueille, ei myöskään kovasti vanhusten puolesta täällä äsken meteliä pitäneille, sopinut lainkaan.

Arvoisa puhemies! Hoitohenkilökunnan vähimmäismitoitus ei ole vain lukuja paperilla. 0,7:n hoitajamitoituksen tavoite on tämän hallituksen ajama konkreettinen askel hoivapalvelujen pitkäaikaisen rapauttamisen korjaamiseksi. Julkisia palveluita on aliresursoitu liian pitkään. Vasemmisto on vastustanut julkisiin palveluihin tehtyjä leikkauksia ja ulkoistuksia johdonmukaisesti niin kunta- kuin aluetasolla ja toki myös valtion tasolla. Nyt hallituksessa olemme toimineet hoidon laatua rapauttavan kehityskulun katkaisemiseksi. Viestimme on edelleen sama: Tehokkuusajattelulla saadaan aikaan nopeasti hoivan heikentymistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

sekä henkilöstön uupumista. Jälkien korjaaminen tulee kalliimmaksi kuin jos hoivaan panostettaisiin riittävällä tavalla peruspalveluista lähtien.

Arvoisa puhemies! Ikäihmisten hoivan ja hyvinvoinnin takaaminen on yksi yhteiskuntamme tärkeimmistä tehtävistä. Meidän on huolehdittava siitä, että kaikilla on mahdollisuus arvokkaaseen vanhuuteen terveydentilasta tai taustasta tai taloudesta riippumatta. Ilman riittäviä henkilöresursseja riittävää hoivaakaan ei ole. Siksi on todella suuri sääli — ja myönnän, myös epäonnistuminen — että joudumme nyt pakon edessä lykkäämään hoitajamitoituslain voimaantuloa. Valitettava totuus on, että alan henkilöstöpula on niin akuutti, että lain täysimittainen toimeenpano ei olisi mahdollista alkuperäisen aikataulun mukaan. Maltillinen voimaantulon porrastaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että olisimme peruuttaneet alkuperäisestä tavoitteestamme. Hoivan laatua tulee parantaa, ja se on selvä asia varmasti meille kaikille. Laki voidaan saattaa täysimittaisesti voimaan kuitenkin vasta sitten, kun hoitajien työolot ja palkkaus ovat työn vaativuuteen nähden paremmassa kunnossa, jotta alalle saadaan riittävästi työvoimaa.

Arvoisa puhemies! 0,7:n tavoitteesta tai riittävästä resurssoinnista emme voi perääntyä. Hoitajamitoituslain tarkoitus on parantaa niin hoivan laatua kuin hoitajien työhyvinvointia. Tämä laki tai opposition täällä esittämät vaatimuksetkaan eivät kuitenkaan riitä korjaamaan tilannetta yksinään, ei vaikka oppositiokin väittäisi löytäneensä taikatempun takataskustaan, sillä henkilöstön uupuminen on korona-ajan jäljiltä valitettavasti jo niin pitkällä, että ihmisiä lähtee alalta nopeaa tahtia. Sote-alan työolojen parantamiseksi ja alan houkuttelevuuden lisäämiseksi tarvitaan mahdollisimman pian riittävä toimenpideohjelma. Se olisi tarvittu itse asiassa pitkälti jo viime tai jopa sitä edellisellä vaalikaudella. Mitoituksen voimaantulon maltillinen porrastaminen onkin ymmärrettävä tilanteessa, jossa asiantuntijat ovat todenneet, ettei mitoitus nyt ole mahdollista saavuttaa alkuperäisessä aikataulussa. Kuitenkaan 0,7:n tavoitteesta tai henkilöstön palkkaamiseen tarkoitettu rahoituksesta ei ole varaa tinkiä, vaikka voimaantulo nyt lykkääntyy puolella vuodella.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuolto toimii osaavan ja motivoituneen henkilöstön varassa, ja ammattilaisilla tulee olla todellisia vaikutusmahdollisuuksia oman työnsä kehittämiseen ja myös työvuorojen suunnitteluun. Arvostuksen täytyy näkyä myös palkkauksessa.

Vasemmisto haluaa kääntää jatkossa huomiota myös kotihoitoon, joka sekin kärsii resurssi- ja hoitajapulasta. Mielestämme seuraavalla vaalikaudella on lailla säädettävä riittävä mitoitus myös kotihoitoon. Täällä erittäin moni puolue suuntautuu nyt eduskuntavaaleihin vaatimalla valtion budjettiin merkittäviä leikkauksia. Todellakin toivon, että tämä 0,7:n hoitajamitoitus ei ole yhdenkään puolueen leikkauslistalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Edustaja Jukka Mäkynen.

15.09 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä vanhusten ympärivuorokautisen hoivan sitova mitoitus 0,7 hoitohenkilöä yhtä hoidettavaa kohti piti tulla voimaan huhtikuussa 2023, ja nyt se siis siirtyy joulukuulle 23 eli seuraavan hallituksen ratkaistavaksi. On tietenkin hyvä asia, että lopullinen tavoite tulee olemaan tuo 0,7 eikä siitä tingitä, mutta ihmettelen kyllä sitä, ettei tätä hoitajamitoitusta ole saatu kuntoon istuvan hallituskauden aikana. Meidän vanhusten tai ikäihmisten hoivapalveluiden taso on tällä hetkellä heikko ja siten todellinen häpeäpilkku Suomelle. Jatkuvasti tulee uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

tisia ja media on tulvillaan niitä vanhustenhuollon puutteista. Myös sähköpostiini tulee vähän väliä huolestuneilta ihmisiltä viestiä vanhustenhuollon ongelmista.

Syyksi puutteisiin hallitus on esittänyt koronatilannetta ja hoitajapulaa. Minä sanon ennemminkin, että syynä on ollut poliittinen tahtotila. Aivan varmasti koulutettua ja osaavaa henkilökuntaa löytyisi Suomestakin, jos palkat olisivat kohdallaan. Nyt työvoimapulaa yritetään ratkaista tuomalla kolmansista maista osaamatonta, kielitaidotonta tai vähän koulutettua työvoimaa paikkaamaan tätä hoitajapulaa. Minä väitän, että tämä maksaa loppupeleissä varmasti moninkertaisesti enemmän kuin se, että olisi heti laitettu hoitohenkilökunnan palkat kohdilleen.

Leikitään vähän ajatuksella, että mitä jos perustettaisiin vanhustenpalveluyksiköjä, jotka olisivat päästöttömiä ja hiilineutraaleja tai jopa sukupuolineutraaleja, joissa intersektionaalinen feminismi olisi kantavana aatteena. Tällaisilla yksiköillä olisi varmasti hyvin todennäköisesti istuvan hallituksen siunaama rahoitus välittömästi kunnossa, ja Euroopan unionikin sitä varmasti tukisi. Mutta nyt kun puhutaan vakavasti, niin onhan se totta, että istuvalle hallitukselle maailman halaaminen on tärkeämpää kuin oman kansan heikoimmissa asemissa olevat vanhukset.

Arvoisa puhemies! Onneksi hallitus vaihtuu pian ja päästään laittamaan asiat tärkeysjärjestykseen. — Kiitos. [Pia Lohikoski: Teidän tärkeysjärjestykset on kyllä ennenkin nähty!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Nurminen.

15.12 Ilmari Nurminen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä puhuttiin hallituksen vaihtumisesta, ja kovastihan nyt haetaan uutta perussuomalaisten ja kokoomuksen hallitusta. Jos muistellaan, miten viime kerralla perussuomalaisten ja hallituksen hallitusohjelmaan kirjattiin vanhuspalveluista, niin muistan, että olin silloin eduskunnan väistötilastoissa, kun siellä Mäntylä ja Mattila [Jukka Mäkynen: Missä he ovat nyt?] ajoivat tähän vanhuspalvelulakiin 0,4:n—0,5:n henkilöstömitoitusta. [Arja Juvonen pyytää vastauspuheenvuoroa] 0,4:n—0,5:n mitoitukseen käytännössä laskettiin kaikki talonmiehestä lähtien, ja tästähän käytiin kovaa keskustelua, miten näin huono esitys, joka heikensi ympärivuorokautisen hoidon tilannetta, viime kaudella saatiin aikaiseksi. [Jukka Mäkynen: Taisi tulla sinisiltä! — Pia Lohikoski: Taisi olla perussuomalaiset hallituksessa!]

Kun tämä hallitus aloitti, niin mehän lähdimme parantamaan tätä tilannetta. Te muistatte hoivakriisin — tämä kaikki oli teidän hallituskautenne lopulla. Me säädettiin henkilöstömitoitus vanhustenhoitoon, ja siellä tehtiin selkeä raja: välillinen ja välitön työ erotettiin. Me lähdimme tavoitteellisesti nostamaan mitoitusta kohti 0,7:ää. Ja kuten kerroin, yli 5 000 hoitajaa vuonna 2021 puuttui tästä tavoitteesta. Nyt viime vuonna, syksyllä, puuttui 3 400, ja nyt me olemme koko ajan saavuttaneet tavoitetta. Ja kun me katsomme tätä tilastoa ja sitä, miten me olemme saaneet henkilöstöä, niin me keväälle pystymme saamaan 0,65:n ja loppuvuoteen mennessä 0,7:n, kun me tätä tahtia saamme sinne henkilöstöä. Nämä rahat on jo alueille tässä budjetissa taattu, ja me tietenkin kannustamme, että me pystymme täyttämään 0,7:n vähimmäistavoitteen näillä alueilla.

Eli siinä mielessä, kun täällä huudetaan, että olisi pitänyt tehdä nopeammin, olisi pitänyt: Teidän aikananne tehtiin äärettömän huonoja heikennyksiä tähän mitoitukseen, ja lähtötilanne oli surkea. Nyt tässä on saatu hyvin isoja parannuksia ympärivuorokautiseen hoitoon, ja tämä on ihan fakta. [Arja Juvonen: Teidän kaudella heikennettiin laatusuositusta, ei meidän!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

No sitten, jos mietitään tätä tilannetta, [Hälinää — Puhemies: Shh!] mehän olemme myös lisänneet koulutuspaikkoja. Esimerkiksi hoiva-avustajia on lähdetty lisäämään valtavasti. Me saamme valvontaviranomaisten ohjeistuksella myös hyödyntää heitä avustavassa työssä enemmän. Sairaanhoitajien ja lähihoitajien aloituspaikkoja on lisätty huomattavasti, kuten täällä puhuttiin, jopa kymmeniä prosentteja, ja näiden vaikutus näkyy pitkällä tulevaisuudessa ja myös jo lähitulevaisuudessa.

Ja nyt se, mitä meidän pitää tehdä: meidän pitää vahvistaa kotihoitoa ja koko perusterveydenhuoltoa tämän uudistuksen avulla ja sitä kautta saada näitten vanhuspalveluitten tilanne paranemaan, mikä on koronan ja tämän kaiken, inflaation ja muun, jäljiltä ollut äärettömän vaikeata. [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, kiitos. Tässä suunta on oikea ja on tehty paljon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos! Olemme juuri äsken käyneet laajan debatin, mutta nyt annan vastauspuheenvuoron edustaja Juvoselle.

15.16 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Kuittaen nopeasti edustaja Nurmisen esityksen. 0,4:ää varmasti jossakin ryhmässä puhuttiin, mutta toimin itse silloin valiokuntavastaavana ja järjestin muun muassa Pikkuparlamentissa seminaarin liittyen tähän heikennykseen, [Hälinää — Puhemies: Shh!] tehtiin swot-mitoitus, menin neuvottelemaan ministereiden kanssa — muun muassa Rehulan ja pääministeri Sipilän — ja siinä yhteistuumin todettiin, että yhtään heikennyksiä ei voida tehdä. Eli säästöjä on haettu joka suunnasta, mutta yhtään heikennystä henkilöstömitoitukseen ei ollut mahdollista tehdä, ja se oli kyllä päivänselvä asia. On ikävää, että teille on jäänyt se kuva, että asiaa ei olisi korjattu. Sen sijaan ymmärrän sen, että teidän kaudellanne laatusuosituksia heikennettiin. Se oli vuosi 2013, kun se heikennettiin sinne 0,5:een, jonka jälkeen niillä numeroilla lähdettiin menemään eteenpäin. Olemme käyneet tästä aikaisemminkin täällä keskustelua. Tärkeintä on, että pöytäkirjoihin jää merkintä siitä, että heikennyksiä 0,4:ään ei ole koskaan täällä tehty. Perussuomalaisten edustajat vastustivat niitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puhujalistaan. — Edustaja Mäenpää.

15.17 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä käsitellään nyt hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta. Täällä puututaan hoitajamitoitukseen ja semmoiseen. Minä en niistä halua nyt puhua, mutta sen minä haluan tuoda esiin, mitä tämän hallituskauden aikana on minun tietooni tullut siitä, miksi tilanne on nyt katastrofaalisempi kuin koskaan ennen. Tämä johtuu siitä, että te sääditte hoitajien pakkorokotuslain. Se on verottanut sieltä työntekijöitä todella paljon pois. Se on saanut heidät epätasa-arvoiseen asemaan. Mielestäni te olette siinä rikkoneet yhdenvertaisuuspykälää.

Erään vanhuspalvelussa toimivan henkilön mukaan heidän yksiköstään, jossa oli 30 työntekijää, jäi yhdeksän pois, ja hän sanoi silloin, että vielä yksi on lähdessä. Eli jos kolmasosa väestä lähtee pois tämän pakkorokotuslain myötä, niin se tuo ongelmia tänne työhön. Olen kuullut karmeita tarinoita siitä, kuinka yksittäiset hoitajat joutuvat yksin kiertämään siellä yöllä vanhusten keskuudessa ja nostamaan heitä pystyyn. Eihän tämä näin saisi olla, mutta tämä pakkorokotuslaki varmaan on pahentanut tilannetta edelleen. Tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

asia pitäisi saada kuntoon. Te äsken tuolta vasemmalta sanoitte, että on lisätty koulutusta ja muuta, mutta minun saamani palautteen perusteella tämä pakkorokotuslaki, joka oli voimassa ja jota ilmeisesti kaavaillaan yhä edelleen sillä tavalla, että siitä tulisi jatkuva, pahentaa tilannetta. Minä itse henkilökohtaisesti arvioin, että se tulee myös vaikuttamaan siihen, kuinka moni enää hakeutuu sosiaali- ja terveystieteiden ammattiteihin, jos heitä aletaan väkisin rokottamaan. Tämä on yksi iso virhe, minkä te olette tehneet tällä kaudella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tanus.

15.20 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tilanne vanhuspalveluissa hoitajien suhteen, vanhusten saaman hoidon ja hoidon suhteen on todella Suomessa katastrofaalisen huono. Se ei ole koskaan ollut näin huono, vaikka täällä salissa on nostettu esiin, kuinka siellä ja täällä tilanne on parantunut. No ehkä tällaisia pistemäisiä paranemisia voi hyvinkin olla, mutta jos ajatellaan sitä ikäihmisten, vanhusten, tarvitsemaa hoitoa ja hoivaa ja heidän oikeuttaan siihen, että he voivat Suomessa ikääntyä turvallisesti, niin siinä on kyllä todella suuria puutteita. Meidän ikäihmiset ovat rakentaneet tämän meidän hyvinvointivaltion, ja sen työn myötä, minkä he ovat vuosikymmenten aikana tehneet, he kyllä ansaitsevat ja heille kuuluu riittävä hoiva ja hoito.

Tuo hoitajamitoitus 0,7: Myös kristillisdemokraattien ryhmä iloitsi siitä, ja olimme kannattamassa sitä. Siinä on laskettu, minkä verran hoitajia tarvitaan kutakin hoidettavaa kohti, mutta se suuri ongelma, mikä oli jo tuolloin, kun tätä lakia säädettiin, oli se, että riittäviä resursseja, resursointia ja ikään kuin sitä tiekarttaa, millä tavalla saavutetaan tasapainoinen tilanne, millä tavalla saavutetaan riittävästi hoitajia hoitopaikkoihin, ei huomioitu.

Hallitus on vienyt eteenpäin rivakasti monenlaisia esityksiä tämän kauden aikana. Eri-laiset ideologiset esitykset ovat kyllä ottaneet vauhtia, ja niitä on rivakasti viety eteenpäin, niitkin, jotka itse asiassa heikentävät näiden ihmisryhmien hyvinvointia tai heidän mahdollisesti tarvitsemaansa diagnoosia tai hoitoa, mutta ikäihmisten tilanne ei ole saanut sitä riittävää rahoitusta, sitä riittävää priorisointia, jotta me tänä päivänä olisimme siinä tilanteessa, että meillä todellakin olisi hoitajia sen 0,7:n verran. Minä ymmärrän tämän siirtämisen myöhempään ajankohtaan sen takia, että se ei ole mahdollista toteuttaa, kun meillä ei ole hoitajia riittävästi. Eli toisin sanoen rahaa olisi tarvittu enemmän hoitajien koulutukseen; sairaanhoitajien, apuhoitajien ja hoitoavustajien koulutuspaikkoja olisi pitänyt lisätä huomattavasti enemmän.

Sen lisäksi ajattelen myös, mitä hallitus on tehnyt sen eteen, että meillä on eläkeläisten joukossa valtava joukko rautaisen ammattitaidon omaavia, pitkän työkokemuksen omaavia ammattilaisia, jotka kyllä voisivat tulla helpostikin kokopäivä- tai ainakin osapäivätyöhön, kun vain se työteko olisi kannattavaa. Eli kun sinne laitetaan vahvat verotukselliset porkkanat, niin ammattitaitoisia hoitajia tästä maasta kyllä löytyy. Olen ollut kovasti harmissani siitä, että hallitus ei ole tarttunut näihin mahdollisuuksiin. [Puhemies koputtaa] Meillä on hyväkuntoisia eläkeläisiä, jotka haluaisivat tulla ja tартtua myös tämän alan töihin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Risikko.

15.23 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänään me täällä keskustelemme hallituksen esityksestä, jossa tätä hoitajamitoitusta ollaan nyt niin kuin askeltamassa, niin ettei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

mennäkään ihan sillä tavalla kuin oli tarkoitus. No, minä puutun nyt kaiken kaikkiaan meidän ikäihmisten palvelujen tilanteeseen.

Hyvinvointialueet aloittivat 1.1.2023 eli tämän vuoden alusta, ja niiden myötä sosiaali- ja terveyskeskukset tulivat toimintaan. Palveluja ei kuitenkaan ole luvassa lisää, vaikka maassamme on pitkät hoitojonot ja korona-aika on pahentanut tilannetta. Hoitojonoissa ei parane kukaan. Me tarvitsemme oikeasti lisää palveluja.

Esimerkiksi eri puolilla maatamme olevissa päivystyksen ruuhkissa ei ole kysymys päivystysyksiköiden toiminnan ongelmista vaan koko hoitoketjun ongelmista. Ihmisten on ollut pakko hakeutua päivystyksiin, kun apua ei ole ollut muualta saatavissa. Iso osa päivystysten ongelmaa on huonosti toimiva perusterveydenhuolto ja yleensä peruspalvelut, mikä vaikeuttaa sairaiden ihmisten elämää ja kasvattaa myös valtion kustannuksia.

Tämä vanhusten hoivapalvelujen vakava tilanne heijastuu tähän nykytilanteeseen. Yhä useampi ikääntynyt yrittää selviytyä kotihoidossa, vaikka hänellä on tarve ympärivuorokautiseen hoivaan. Kotiin vietäviä palveluja on lisättävä pikaisesti. Hoitaja- ja lääkäripalvelujen lisääminen kotihoitoon näkyisi myös päivystysjonoissa. Nyt ikääntyneet hakeutuvat päivystyksiin, kun apua ei muuten ole saatavissa.

Moni ikäihminen tarvitsee ympärivuorokautista palveluasumista tai hoivaa. Huonokuntoisille ikäihmisille onkin tarjolla näitä hoivapaikkoja, mutta nyt on käynyt niin, että kunnat ovat hyödyntäneet näitä yksityisiä hoivapalveluja mutta yrittäjät eivät kuitenkaan pysty enää tarjoamaan palveluja, jos tulevat hyvinvointialueet eivät huomioi kohonneita kustannuksia.

Tässä, mitä on tapahtunut tämän hallituskauden aikana, on nyt aikamoinen yhdistelmä erittäin huonosti mennyttä prosessia. Tätä on veivattu edestakaisin. Ensiksikin meillä lähdettiin tekemään sellaista sote-järjestelmää, jossa hallintokylki edellä mennään eikä palvelut edellä. Nyt me tarvittaisiin nimenomaan niitä hoito- ja hoivapalveluja. Me tarvittaisiin niitä perusterveydenhuollon palveluja. Me tarvittaisiin myöskin ikäihmisille näitä hoivapalveluja, mutta nyt monet joutuvat pitämään tyhjillään niitä vuoteita hoivapalveluissa, kun ne eivät kerta kaikkiaan pysty niitä palveluja toteuttamaan sillä tavalla kuin laki sanoo. Meillä on ongelma se, että nyt on tuijotettu vain sitä yhtä, sitä ympärivuorokautista hoivaa, kun meidän pitäisi katsoa koko ketjua ja ennen kaikkia niitä kotiin vietäviä palveluja.

Viime viikolla julkaistiin Vanhustyön keskusliiton raportti Toiveena tavallinen, hyvä elämä. Siellä haastateltiin eri-ikäisiä suomalaisia ja pohdittiin sitä, miten me voitaisiin varmistaa erityisesti ikääntyneille tällainen hyvä elämä. Palaan siihen tuossa seuraavassa puheenvuorossani.

Mutta vielä sanon prosessien sujuvuudesta ja siitä, että nämä palveluketjut eivät ole nyt kunnossa: Meidän on oikeasti satsattava ikäihmisten palveluihin. Jos me olemme onnekkaita, meistä kaikista tulee vanhoja. Tällaisen maanko me haluamme sitten jättää? Tämä meidän eduskuntakausi on ollut sellainen, että tässä on ollut monenkinlaista ongelmaa, ja ne hoitojonot ovat sen kuin vain kasvaneet, mutta kyllä täällä on myös alasajettu vanhus-tenhuolto tämän hallituskauden aikana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Reijonen.

15.27 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme hoitajamitoitusta, ja on pakko ottaa puheeksi myös omaishoito. Siihen kyllä toivottaisiin kovasti parannusta,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

ja aina joka vaalien alla se nousee esille. Puolueet lupaavat sitä ja tätä, mutta on tosi valitettavaa, että sitten kuitenkin hirveän paljon ei tapahdu, niin että vihdoinkin pitäisi alkaa tapahtua jotakin.

Sote-uudistus lisäsi kyllä hallintoa, ja kukaan ei tiedä, paljonko se hallinto ja valmistelu kaikkiaan tulee maksamaan — kukaan ei tiedä sitä summaa, mitä se teki — mutta tämä omaishoito on kyllä semmoinen asia, että se tulee lisääntymään koko ajan ja on jo nyt lisääntynyt. Itse seuraan hirveän läheltä omaishoitajaa ja omaishoidettavaa ja tiedän ihan niitä ongelmia, mitä siellä käytännössä on, ja niitä on todella paljon. Niitä ongelmia on todella paljon.

Ekanakin on harmillista, että omaishoidon tuki ei ole verotonta. Perussuomalaiset ovat nostaneet tätä asiaa monasti esille monella kaudella, että omaishoidon tuen pitäisi olla verotonta. Se olisi pieni helpotus edes, pieni rahallinen helpotus omaishoitajille.

Mutta myöskään työterveys- ja muut asiat eivät välttämättä ole kovinkaan kunnossa omaishoitajien osalta. Ei ole semmoisia fysioterapeuttijuttuja ja tämmöisiä, mihinkä nyt hyvin helposti pääsisi — se ei ole aina ihan kunnossa.

Ja myös lääkehuolto: Ihan hyvin voitaisiin ajatella silläkin tavalla, että kun omaishoidettavankin lääkityksestä huolehdittaisiin enemmän, niin voisi olla, että ei tulisi niitä sekaan- nuksia sitten niin paljon. Monasti ne omaishoidettavat ja omaishoitajat molemmat voivat olla vaikka vanhuksia tai heikkokuntoisia, ja saattaa olla, että omaishoitaja jakaa niitä lääkkeitä siellä kotona, ja myös sen, joka tekee sitä työtä, lääkitystä pitäisi vähän tarkemmin katsoa, että onko niitä yhteensopimattomuuksia. Niihinkään ei sillä tavalla ihan niin perehdytä, koska he eivät välttämättä ole kotisairaanhoidon asiakkaita. Se ei ole aina niin itsensäselvyys.

Ja moneen muuhun asiaan tarvitsisi omaishoidon tuessa ottaa kantaa.

Sitten myös nämä hyvinvointialueet: Ajateltiin, että näistä nyt tulee parannusta omaishoitoon, mutta käytännössä on käynytkin niin, että jossain omaishoidon tuki on jopa laskenut, ja se on todella valitettavaa. Yleensä tämmöisissä ei pitäisi palkkojen laskea, mutta nyt on käynyt näin.

Edelleenkin se omaishoidon tuki ei ole tasapuolinen kaikille Suomessa. Se on iso murhe, ja myös kriteerit eri puolilla Suomea vaihtelevat. Sitä ovat kyllä jotkut puolueet mainostaneet, että nyt tehdään tämmöinen, että on kaikkialla tasainen, mutta ei se ole tapahtunut, ja olisi kyllä tärkeätä, että tulisi tasapuolisuutta. Eri kunnissa on aikaisemmin ollut vaihtelua kovasti, ja nyt sitten ajateltiin, että hyvinvointiuudistus kun tulee, niin kaikkialle tulee samanlainen, mutta ei edelleenkin: eri hyvinvointialueilla vaihtelevat nämä kriteerit ja omaishoidon tuen palkkiot, ja näihin tarvitsisi semmoista selkeyttä.

Yksi, mitä toivoisin: Olisi hyvä, että olisi semmoinen omaishoitoasioita ajava henkilö ihan täällä valtion puolella, joka pitäisi huolta näistä omaishoidon asioista. Semmoinen henkilö kyllä tarvittaisiin, joka neuvoisi ja opastaisi, koska on todella paljon asioita, missä tarvitaan paljon neuvontaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Juvonen.

15.30 Arja Juvonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Muutaman seikan vielä haluan nostaa esiin liittyen henkilöstömitoituksen siirtämiseen tämän vuoden joulukuulle — senhän piti tulla voimaan 1.4.2023.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Nostan esiin liittojen huolet. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer totesi lausunnossaan, että ikääntyneiden palveluiden vetovoima työpaikkana on ollut vuosia alamäessä ja tutkimustietoa siitä, miksi työntekijät voivat huonosti ja miksi ala ei ole vetovoimainen, on runsaasti. Olisi ollut tärkeää, että näitä SuPerin tutkimustietoja olisi kuunneltu ja käytetty hyväksi. SuPerin mukaan tarvitaan rohkeutta katsoa näitä saatuja tuloksia, lopettaa selittely ja puuttua alaa haittaaviin tekijöihin. Työolojen täytyy olla sellaiset, että lähihoitajat suurimpana ammattiryhmänä haluavat alalle eivätkä sieltä pois. SuPerin mukaan ne ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköt, joissa mitoituslainsäädäntöä on noudatettu, ovat vetovoimaisia. Ne ovat vetovoimaisia, ja olen itsekin sellaisessa yksityisen puolen hoivayksikössä työskennellyt, missä mitoituksiin pystyi myös vaikuttamaan, kun ilmoitti, että nyt täällä on epäkohta — johto kuunteli.

Tehyn mukaan taas henkilöstömitoituksen viivästyttäminen tulee vaikuttamaan negatiivisesti ikäihmisten palveluissa tehtävän työn veto- ja pitovoimaan. Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen henkilöstö on jo vuosia työskennellyt kovassa työkuormituksessa liian vähäisen henkilöstömäärän vuoksi. Ja se, että työtä ei ole voinut tehdä riittävän hyvin, aiheuttaa kuormitusta, eettistä stressiä, ja se on kova stressi. Tiedän sen myös itse, millaista on juosta yöaikaan yksin vastaamaan soittokelloihin ja hoitaa vanhusta, joka tarvitsisi kahden hoitajan avun.

Arvoisa puhemies! Täällä toki muistelemme vanhoja, ja täällä on noussut esille vuosi 2015 ja silloisen hallituksen aikomus puuttua tähän henkilöstömitoitukseen entisestään heikentävästi. Tällaisia muutoksia ei kuitenkaan tehty, ja tähän vaikutti perussuomalaisten kanta asiaan, sillä mielestämme kyseessä oli kohtuuton ja väärä säästötoimi. Missään nimessä ei olisi voitu entisestään heikentää hoitajamitoitusta. Se oli ihan selvä asia.

Toimin itse silloin perussuomalaisten sosiaali- ja terveystoimikunnan valiokuntavastavana ja ilmoitin hallituspuolueiden edustajille selkeällä suomen kielellä, että hallituksen linjaus heikentää hoitajamitoitusta ei käy perussuomalaisille. Laadin eduskuntatyöni ohessa hoitajamitoituksen heikentämisestä swot-analyysin eli riskikartoituksen siitä, mitä vaikutuksia hoitajamitoituksen heikentämisellä voisi olla. Kun olin saanut kaikki faktat pöytästä, esittelin ne Kansalaisinfossa. Sen jälkeen välitin analyysin tulokset muun muassa Juha Sipilälle, pääministerille, ja Petteri Orpon ministeriöön, ja oli hieno tunne, kun pääministeri Sipilä kysyi minulta asiasta ja sanoi siitä, että voisimme vielä keskustella edelleen ministeri Juha Rehulan kanssa. Hän oli perehtynyt asiaan, kuunteli tarkalla korvalla huoleni, ja näinhän se asia eteni. Ja täytyy sanoa myös se, että ministeri Juha Rehula toimintakaudellaan oli äärettömän aktiivinen muun muassa kuuntelemaan saattohoito-temaa, johon liittyvää lainsäädäntöä olen ajanut vuosia eduskunnassa. Kiitän edelleenkin Rehulaa siitä, että hän kuunteli hyvin.

Eli olemme kaikki samassa veneessä henkilöstömitoituksen kanssa. Me haluamme, että 0,7 kirjataan lakiin, mutta meillä on se ero, että me perussuomalaiset haluaisimme, että se kirjataan suunnitellun mukaisesti 1.4.2023, ja hallitus esittää, että se kirjataan joulukuussa 2023. Nyt on tärkeää, että tänä aikana lisätään hoitajien palkkaamista, vakinaistetaan heitä, avataan virkoja, toimia myös 50 plus -vuotiaille hoitajille, koska he kertovat, että he eivät saa vakituista virkaa tai toimea hoitoalalta — se on erittäin tärkeää. Eli palkkaamalla hoitajia — koska kyllä heitä on tulossa, jos heitä palkataan — heitä voidaan saada. Ja me jäämme kyllä seuraamaan tätä tilannetta ensi talvenakin. Lupaan seurata tätä, olen sitten täällä tai siellä yövuorossa, mihin mielelläni kyllä myös menen paikkaamaan sitä henkilöstövajetta. Mutta olen sitten yhteydessä, toteutuuko joulukuussa se henkilöstömitoitus 0,7.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Nurminen.

15.36 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Juvonen vielä käytti vastauspuheenvuoron myös omaan puheenvuorooni, ja kävin vielä varmistamassa faktoja, että varmasti tulee eduskunnan pöytäkirjoihin sitten myös ne todelliset luvut, mistä täällä puhuttiin. Vähän ihmettelen tätä perussuomalaisten käsienpesua tästä vanhustenhoidon henkilöstömitoituskysymyksestä. Kun tarkistin nyt ihan sanatarkasti, mitä täällä on, niin viime hallituksessa, kun hallitusohjelma hyväksyttiin, perussuomalaiset puolueena hyväksyi hallitusohjelman, johon heikennys oli kirjattu. Oli laadittu 70 miljoonan säästö, mihin liittyy myös tämä henkilöstömitoituksen pienentäminen 0,4:ään. Perussuomalaiset hyväksyivät tämän hallitusohjelmakirjauksen, että hallitus lähtee heikentämään henkilöstömitoitusta.

On totta, että tätä heikennystä ei lopulta hallituksen kuluessa tehty. Me teimme välikysymyksen, me hyökkäsimme tätä epäinhimillistä säästöesitystä vastaan, ja tätä ei toteutettu. Mutta jos te ette olisi lähteneet heikentämään tätä henkilöstömitoitusta, niin me olisimme voineet onnistua tässä jo tänä keväänä saamaan 0,7:n. [Arja Juvonen: Ei, ei!] Mutta kun te lähditte heikentämään, niin tätä ei valmisteltu, ja kun vasta loppukaudesta te päätitte, että mennään nykyisillä eikä lähdetä heikentämään, niin se, mistä me lähdimme punnertamaan tätä mitoitusta, oli liian kaukaa. Joten en hyväksy tätä käsienpesua ja sanomista, että nyt meidän hallituksen olisi pitänyt pystyä jo nyt keväällä 0,7:ään, vaikka me olemme jo tuhansia hoitajia saaneet sinne. Päinvastoin, te olitte hyväksyneet 0,4:n mitoituksen viime hallituksen hallitusneuvotteluissa, [Kimmo Kiljunen: Onko se totta? Onko tämä totta? — Arja Juvonen: Ei!] Käsienpesulla te ette pysty tätä muuksi muuttamaan. Tämä on tapahtunut näin.

Katsoin tätä kyseistä välikysymyskeskustelua, jossa itsekin olin. Keskusteltiin tästä vanhustenhoidon kriisistä, ja täällä itse asiassa, edustaja Juvonen, 6.2.2019 lainaus teiltä: ”Tämän kauden alussa hallitus halusi heikentää hoitajamitoitusta 0,5:stä 0,4:ään.” [Arja Juvonen: Kyllä, niin minä sanoin!] Se on totuus, ja näin haluttiin tehdä ja näin aiottiinkin tehdä [Arja Juvonen: Kyllä!] ja sitä laskukaavaa oli sinne kirjoitettu ja niin edelleen. [Arja Juvonen: Minähän selitin tuossa, että se ei mennyt läpi!] — Kyllä. Ja kuten sanoin, niin meidän välikysymyksestä ja vastustuksesta johtuen te lopulta peräännyitte tästä vaatimuksesta. — Fakta on se, että jos te olisitte lähteneet, kuten me, tavoittelemaan korkeampaa henkilöstömitoitusta jo hallitusneuvotteluissa, niin se tavoite olisi meillä [Puhemies koputtaa] paljon helpompi kuin se nyt on. — Kiitos puhemies, voidaan jatkaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Tanus.

15.39 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt keskustelussa siis tämän hallituskauden hoitajamitoitus 0,7 ja sen siirtäminen myöhäisempään ajankohtaan. Me kaikki tiedämme, että pelkät hallitusohjelmakirjaukset tai hallituksen esityksessä tehdyt kirjaukset eivät todellakaan riitä tai tuo mukanaan hyvänkin suunnitelman toteutumista, vaan siihen pitää todellakin satsata ja laittaa askelmerkkejä, millä tavalla saavutetaan tuo riittävä hoitajamitoitus. Tässä tilanteessa täytyy tietysti katsoa ei pelkästään hoitajien määrän lisääntymistä vaan koko ikäihmisten hoito- ja diagnoosipaikkojen skaalaa, ja tässä tulee huomioida kuntoutuksen tarpeet, tässä tulee huomioida kotihoidon tarpeet. Niin kuin me tiedämme, meillä kotihoidossa on tällä hetkellä sen kuntoisia ikäihmisiä, että he ovat kautta ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

kain olleet ympärivuorokautisessa hoidossa, mutta tällä hetkellä kotihoidossa on erittäin huonokuntoisia vanhuksia. Se tarkoittaa, että he tarvitsevat enemmän hoitajien aikaa ja hoivaa myös kotona.

Meillä on omaishoitajia, jotka tekevät suunnattoman arvokasta työtä. Ilman omaishoitajia tässä maassa terveydenhuolto ja vanhustenhoito olisivat romahtaneet jo aikoja sitten. Tämä on yksi huoleni myös, että hoitajia tarvitaan mutta lisää huomiota myös omaishoitajille. Omaishoitajien korvaus tulee saada korkeammaksi, ja se tulee saada verovapaaksi, ja meidän tulee huolehtia omaishoitajista paremmin, koska siellä on muutoin pian tulossa hyvin, hyvin suuri joukko lisää heitä, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista ja vielä tehostettua hoitoa. Eli koko tämä diagnosointi- ja hoito- ja hoivapaikkojen ketju tulee huomioida, kun ajatellaan myös hoitajien ja hoiva-avustajien määrän tarvetta.

Hallitus on kyllä yrittänyt tietysti kerätä jonkinlaisia rahoja kokoon. Kristillisdemokratian ovat esittäneet koko ajan ja viimeksikin vaihtoehtobudjetissa sen puoli miljardia suorana, mutta hallitus kerää esimerkiksi lääkekorvausten vähentämisestä ja sitten tästä, mistä on paljon mainittu, eli Kela-korvausten poistamisesta tai niukentamisesta. Me tiedämme, kuinka vaikeaa on päästä tutkimuksiin, hoitoon, lääkärin vastaanotolle, erikoissairaanhoidon. Ikäihmisistä meillä on suuri osa ikääntyneitä naisia. Minne he voivat mennä gynekologisissa vaivoissaan tai niiden epäilyssä? Yksityinen gynekologi on se, mikä on ainoa osoite. Tietysti joissakin terveyskeskuksissa voi olla osaamista, mutta kun Kela-korvaukset poistetaan, niin se vaikuttaa kyllä siihen, että monet eivät pysty sinne suuntautumaan. Päinvastoin tässä tilanteessa olisi pitänyt ainakin määräämällä, vähintäänkin määräämällä, korottaa ja [Puhemies koputtaa] korottaa reilusti Kela-korvauksia, niin että siinä mielessä hallitus ei kyllä kokonaisuutta ole asianmukaisesti arvioinut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäenpää.

15.42 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun täällä hallituspuolueiden jäsenet kehuvat tätä hoitajamitoitusta ja kinastelevat siitä, miten tämä on edennyt muutoin, on mielestäni kuitenkin rehellistä tunnustaa, että tilanne on järkyttävä tällä hetkellä Suomessa. Ja mielestäni yksi tämän hallituskauden aikana epäonnistunut uudistus on ollut tämä, että on muodostettu nämä hyvinvointialueet. Tavoitteena on ollut saavuttaa säästöjä, mutta näyttää tulevan kuluja.

Sain yhteydenoton Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueelta, jossa on ollut ennen kunnalliset, kunnan järjestämät, palvelut näille kotihoidossa oleville vanhuksille, joilla on jotain haasteita, ja siellä asia on hienosti pelannut erään vanhuksen kohdalla. Siellä on tuotu päivittäin hänelle ruoka kotiin, ja tämä käsittääkseni Alzheimerista kärsivä henkilö on saanut viettää arvokasta vanhuutta kotonaan, ja hän on pärjännyt sillä. Tämä sana ”hyvinvointialue” on ehkä hallituksen jonkinlainen jallitus, koska nyt kun hän asuu hyvinvointialueella, niin nämä palvelut ovat muuttuneet sillä tavalla, että hänelle tuodaan kahdesti viikossa ruoka, joka hänen tulee sitten itse lämmittää. Kyllä tämä pistää miettimään, että nimen ”hyvinvointialue” taakse kätetään tällaisia asioita, jotka käytännössä romuttavat tällaisen vanhuksen kotona asumisen. Minä en tiedä, ovatko omaiset kuinka lähellä, voivatko he mennä päivittäin lämmittämään sen ruoan, mikä hänelle tuodaan, mutta epäinhimilliseltä tämä tuntuu, ja tämä on tapahtunut juuri nyt vuodenvaihteessa. Hyvinvointialue hoitaa heikommin näitä kotonaan asuvien palveluita, ainakin tämän esimerkin mukaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Mielestäni lakia hyvinvointialueista pitäisi muuttaa ehkä ainakin nimen osalta, koska se ei näytä toimivan tämän esimerkin mukaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Risikko.

15.45 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä todella käsitellään nyt hoitajamitoitusta, joka on jouduttu nyt sitten vesittämään siitä, mikä oli tarkoitus. Nyt pidän ihan teille, arvoisa edustaja Nurminen, ihan esitelmän siitä, miten yleensä tällaisia tehdään: Te teitte lupauksen... [Ilmari Nurminen varaa puheenvuoron] — Tehän tilasitte jo puheenvuoron, vaikka ette ole kuullut vielä, mitä minä sanonkaan. Onpas tuokin kummallista. — No niin, elikkä jos nyt ensin ajatellaan näin, että teidän puolueenne lupasi laittaa vanhustenhuollon kuntoon. Siihen oli varmasti erittäin hyvät perusteet, koska oli paljon tullut kritiikkiä. Te kirjasitte sen hallitusohjelmaan. Sen jälkeen yleensä tavataan ministeriössä tehdä selvitys. Olen ollut neljässä eri ministeritehtävässä viidessä eri hallituksessa. Kun hallitusohjelman kirjaus tehdään, niin sen jälkeen selvitetään, onnistuuko se, mitä on sovittu ja luvattu siellä yön hämärinä tunteina Säätytalolla — sen jälkeen selvitetään, onnistuuko ja millä aikataululla.

Sitä esitystä alettiin sitten tehdä ministeriössä, ja virkamiehet virkavastuulla varoittivat teitä, että tämä ei onnistu, että meillä ei ole hoitajia tähän näin. Sittenhän tavataan tehdä niin, että jos lupaus, mikä halutaan lunastaa, halutaan oikeasti tehdä, niin sitten tehdään tekoja sen eteen, että se voidaan toteuttaa. No, te varmasti sitten ajattelitte, että tarkoitus pyhittää keinot, nimittäin tässä oli erinomaisen hyvä tarkoitus, mutta te jätitte keinot miettimättä — tunnustakaa nyt jo. Elikkä vielä kerran sanon, että kun seuraavan kerran olette hallituksessa, miettikää tarkkaan ensin, mitä lupaatte, ja sitten miettitte, miten se saavutetaan, ja siihen pitää olla nimenomaan keinot. Teillä on virkavastuulla olevia virkamiehiä, jotka varoittivat teitä tästä, ja nyt me ollaan sellaisessa tilanteessa, että teiltä puuttuvat keinot. Te olette joutuneet perääntymään siitä, mitä te lupasitte. Te olette luvanneet hyvin paljon ihmisille, ja ne ovat pettyneitä. Tästä, että te lupasitte ja teiltä puuttuivat keinot saavuttaa se, kärsivät vanhukset tällä hetkellä, ja teidän pitää se tunnustaa.

No, kaatunutta maitoa on nyt turha itkeä, sanon minä. Teidän pitää nyt ruveta miettimään, miten oikeasti laitetaan vanhustenhuolto kuntoon. Annan teille nyt ihan oheismateriaalia: Lukekaa esimerkiksi selvitys siitä, mitä pitää tehdä, jonka Vanhustyön keskusliitto julkaisi viime viikolla, Toiveena tavallinen, hyvä elämä. Luenpa teille nyt täältä, mitä ikäihmisistä sanotaan. Tämä on emeritaprofessori Marja Vaaraman johdolla tehty tutkimus, ja hän jos joku tietää pitkällä juoksulla siitä, mitä pitää tehdä. Täällä sanotaan näin:

”Tutkimusten mukaan arjen avusta on kotona asuvilla iäkkäillä suuri puute, eikä nykyinen kotihoito pysty vastaamaan kaikkiin asiakkaiden tarpeisiin. Iäkkäät arvottavat hyvät terveyspalvelut, kuntoutuksen, jalkahoidon, kotipalvelun, kotihoidon ja yleensä kotiin annettavan avun korkeimmalle. Haluttaisiin myös seuraa sekä apua harrastuksiin pääsyssä, ulkoilussa, raskaissa ulkotöissä ja huoltotöissä. Kun ei kotona enää pärjätä, halutaan turvalliseen palveluasuntoon ympäri vuorokauden saatavilla olevine palveluineen tai kodinomaiseen hoivakotiin. Asumispalveluissakin ulkoilu, virkistystoiminta ja sosiaalinen kanssakäyminen jäävät sivuosaan ja työ painottuu hoitotyöhön. Kaikkialla on pulaa rahasta ja henkilöstöstä, eikä aika riitä kuin välttämättömimpään. Elämänlaatua tukevaa hoitoa ja palvelua on vaativaa toteuttaa näissä oloissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Pula vanhusten kotihoidosta ja hoivapaikkojen heikko saatavuus ovat olleet arkea jo kauan, ja tutkimus toisensa jälkeen on nostanut nämä ongelmat esiin. Kotona hoidetaan yhä huonokuntoisempia vanhuksia, mikä stressaa työntekijöitä ja omaisia. Sosiaalitoimen koti- ja asumispalveluissa jaetaan eioota. Päivystyspoliklinikat täyttyvät hätäntyneistä vanhuksista, ja ambulanssiralli pyörii tiuhaan. Puhutaan 1,8 miljardin euron rahoitusvajasta vanhusten niin sanotuissa hoivapalveluissa. Terveyspalveluihin kaivataan lisää akuuttigeriatrisia poliklinikoita, joissa olisi riittävät taidot hoitaa iäkkäiden sairauksia ja arvioida heidän toimintakykyään.” Tämä oli tuoretta, tutkittua tietoa siitä, mitä pitää tehdä.

Vielä kerran sanon, että tarkoitus ei pyhitä keinoja, ja nyt pyydänkin teitä, arvoisa edustaja Nurminen, kertomaan: miksi te ette tarttuneet keinoihin, miksi te annoitte katteettoman lupauksen vanhuksille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Nurminen.

15.50 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Risikkoa kysymyksestä. Itse olen ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnassa nyt kahdeksan vuotta ja tietysti tämän neljä vuotta olen nyt ollut meidän valiokuntavastaavana ja ollut hyvin tiiviisti tämän henkilöstömitoituksen valiokuntakäsittelyssä mukana. Täytyy muistaa, että kun tämä tavoite asetettiin ja kun me aloitettiin valiokuntakuuleminen tästä — ja meidän kuultiin laajasti asiantuntijoita — niin tähän oli järjestöjen, tämä oli kaikkien asiantuntijoiden ja muiden kannattama, tämä meidän aikataulutuksemme, ja nähtiin, että tämä pitää toteuttaa. Tämä koko esitys oli työryhmän yksimielinen esitys, jossa olivat työntekijät, työnantajat, järjestöt. Tämä oli laajapohjaisesti valmisteltu, ja tämä vietiin eteenpäin. [Paula Risikko: Mutta virkamiehet oli toista mieltä!]

Se, mikä tässä on nyt tapahtunut välillä, on ollut esimerkiksi korona, joka on haastanut meidän henkilöstötilannetta koko sosiaali- ja terveydenhuollossa äärettömän isolla kädellä. Tämä on aiheuttanut hankaluuksia siihen, [Puhemies koputtaa] että me kykenemme saavuttamaan sen tavoitteen, mikä me ollaan haluttu, ja tämä on yksi inhimillinen syy. Mutta paljon on tehty asiantuntijoiden [Puhemies koputtaa] ja tiedon pohjalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.52 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsillä yksi niistä isoista asioista, joista tällä vaalikaudella meidän piti päättää myöskin hallitusohjelmamme mukaan, eli Rinteen—Marinin hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus siitä, että ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä säädetään hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksesta 0,7 prosenttia. Todella iso asia.

Nyt en vain ole aivan varma, kun kuuntelin tätä keskustelua, edustaja Juvosen ja edustaja Risikon puheenvuoroja, eivätkö he ymmärrä tämän päätöksen sisäistä merkitystä hallitusohjelman kirjauksena ja sitä, että me olemme hyväksymässä juuri nyt lakia tässä asiassa ja että se astuu voimaan joulukuussa 2023. Sen merkitys on siinä, että me todella voimme toteuttaa tämän uudistuksen realistisesti niin, että meillä on sitä hoivahenkilökuntaakin riittävästi. [Arja Juvosen välihuuto] Tämä on siis kokonaisuus, jossa todellakin me teemme niin, että teot vastaavat myöskin lopputulosta. [Paula Risikon välihuuto] Eli emme ainoastaan säädä lakia, niin kuin edustaja Heinonen naureskeli, että on maita, joissa on lake-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

ja ja teot puuttuvat, [Paula Risikko: Mitkä ne on, ne teot?] ja sitten on maita, joissa sitten tehdäänkin jotakin.

Edustaja Risikko totesi kuitenkin, että tällä päätöksellä vesitetään tämä hallitusohjelmassa kirjattu 0,7 prosentin päätös. Puolen vuoden lykkääntyminen noin historian juoksussa ei ole iso asia, vaan se on iso asia, että tämä on ollut tavoite hallitusohjelmassa ja tämä ollaan myöskin toteuttamassa näillä keinoilla. [Paula Risikon välihuuto]

Sen vuoksi jäin nyt pohtimaan, kun edustaja Nurminen tyylikkäässä ja hienossa puheenvuorossaan katsoi historiaa läpi ja myöskin perussuomalaisten argumentointia tässä asiassa ja edellisen hallituksen hallitusohjelmaa eli Sipilän hallituksen ohjelmaa, jonka olivat siis perussuomalaiset ja kokoomus yhdessä laatineet — yhdessä laatineet ohjelman — niin kun täällä edustaja Risikko sanoo niin, että pitää laittaa vanhustenhoiva kuntoon ja ei riitä pelkkä hallitusohjelma vaan täytyisi myöskin tehdä tekoja, niin teidän hallituksenne, perussuomalaisten ja kokoomuksen, hallitusohjelma [Juha Mäenpää: Oliko keskusta mukana?] ei edes laita kuntoon asioita vaan heikentää vanhusten asioita. [Arja Juvosen välihuuto]

Lähdetään liikkeelle, ja minä nyt otan, [Hälinää — Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies, muutaman sitaatin suoraan Sipilän hallitusohjelmasta, niin me näemme, mitä te teitte, mitä te tahdoitte. Me tahdoimme tässä sentään saada uudistuksen aikaiseksi. [Paula Risikko: Mutta ette saanut!] Ikäihmisiin suhtaudutaan edellisen hallituksen ohjelmassa ensimmäisellä sivulla: Maamme heikkous numero 1) Suomen taloutta ja kilpailukykyä hankaloittaa väestön ikääntyminen. Ikäihmiset katsottiin Sipilän ohjelmassa taakaksi, rasitteeksi, suomalaiselle yhteiskunnalle. Sen sijaan Rinteen hallitusohjelmassa, joka toistetaan Marinin hallitusohjelmassa, todetaan: ”Ikääntyneet ovat yhteiskunnan voimavara. Yhdenkään ikäihmisen ei pidä pelätä vanhenemista.” Tuo porvarihallituksen ohjelma ikäihmisille loi olosuhteita, joissa nimenomaan sai pelätä vanhenemista.

Ja otan tästä Sipilän hallitusohjelman konkreettiset esitykset, joita te toteutitte: 1) Palvelumaksujen korotus: sen budjettivaikutus olisi ollut miinus 150 miljoonaa euroa, leikkaus — tai siis korotus tässä tapauksessa, saadaan budjettiin lisää. Lääkekorvausten pienentäminen: 150 miljoonaa euroa — se on taas vähennys sieltä, että saadaan ikään kuin budjetia tasapainoon. Potilaiden ja kuntoutujien matkakorvausten laskeminen: 20 miljoonaa euroa. Ja sitten vanhuspalveluhenkilöstön vähennys: 70 miljoonaa — se on se, mihin edustaja Nurminen viittasi, joka tarkoitti sitä 0,4 prosentin tavoitetta, tämä oli se, mitä te tavoittelitte. [Arja Juvosen välihuuto] Vanhuspalvelusuunnitelmien heikentäminen: miinus 10 miljoonaa euroa. Kansaneläkeindeksin jäädytys: miinus 355 miljoonaa euroa. Eläketulo-vähennyksen pienentäminen: 419 miljoonaa euroa.

Nämä ovat suoraan teidän Sipilän hallitusohjelman kirjauksia, ja te kehtaatte täällä tulla sanomaan meille, että me olemme heikentämässä vanhusten ja ikäihmisten hoivan tilannetta tässä yhteiskunnassa, kun me joudumme pikkusen viivästyttämään tätä johtuen juuri näistä reunaehdoista, jotka ovat hankalia suomalaisessa yhteiskunnassa parhaillaan sekä koronasta, hoitajien määrästä ja niin edelleen ja niin edelleen johtuen. Kun te olette tietoisesti heikentäneet heidän asemaansa, te olette pyrkineet heikentämään sitä asemaa, niin me puhutaan aivan eri mittakaavasta ja erimittasuhteisista asioista.

Suhtaudutaan kunnioituksella tähän yhteiseen päätökseen. [Paula Risikko näyttää julkaisua kädessään: Katsokaa tätä!] Tehdään tämä laki 0,7 prosentista. Se on hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita, ja jos se lykkääntyy puolella vuodella eteenpäin, kaikki ihmiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Suomessa ymmärtävät ne reunaehdot, miksi näin tehdään. [Paula Risikko: Mitkä on teot, millä saatte sen aikaan?] — Vanhuspalvelulaki. — [Paula Risikko: Pelkkä lakiko?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Juvonen.

15.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä tulee nyt tykinkuulasta, [Hälinää — Puhemies koputtaa] mutta minun täytyy sanoa nyt näin edustaja Kiljuselle ja Nurmisel-le: Eikö ole hienoa, että täällä on kansanedustajia, jotka pystyvät yksittäisinä henkilöinä vaikuttamaan asioihin? Ettekö tekin halua vaikuttaa tehtyyn hallitusohjelmaan, jos siellä on joku epäkohta? Ettekö tekisi kaikkenne, edustaja Nurminen, että kääntäisitte hallituksen pään ja haluaisitte muuttaa asioita? Te voitte nyt kertoa. Arvostan äärettömästi, että olette käynyt läpi minun vanhoja puheenvuorojani. Olen toiminut pitkään hoitajana, vuodesta 1987. [Ilmari Nurmisen välihuuto] Se on todella pitkä aika, että kansanedustaja Arja Juvonen vanhana yöhoitajana onnistui vesittämään silloisen hallituksen ajatukset, [Suna Kymäläinen: Puheet oli kuitenkin puolustelevia salissa!] että henkilöstömitoitusta heikennetään. Sehän on hieno asia. Ei ole tehty 0,4:n heikennystä missään muodossa, koska sitä ole tuotu tänne. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Se on onnistuttu kumoamaan, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja se, jos mikä, on äärettömän tärkeää. Ettekö te nyt sitä ymmärrä, että esitystä ei ole tuotu, se on kumottu, koska se on todettu täysin järjettömäksi? [Suna Kymäläinen: Sinäkö yksin?] Järjettömiä säästöjä ei tule tehdä vanhuksista.

2013 julkaistiin ikäihmisten palvelujen laatusuositus. Silloin SDP:n ministeri Susanna Huovinen sen toi, ja siinä laatusuosituksessa heikennettiin mitoitusnumeroita vuodelta 2008. Tämä on se, mitä kyllä teidän ministerinne teki, teidän toinen silloinen ministeri, [Suna Kymäläinen: Te olisitte heikentänyt vielä lisää!] joka oli myös ministerinä, Maria Guzenina. Hän esitti korkeampaa mitoitusta. Itse tein lakialoitteen vuonna 2014 aiheesta, [Suna Kymäläinen: Moniko allekirjoitti?] eli kyllä on vaikutettu asiaan, ja on äärettömän hienoa, että on pystytty vaikuttamaan. [Suna Kymäläinen: Allekirjoittiko yli sata? — Puhemies koputtaa] Kuinka monta lakiesitystä, -aloitetta, olette te, edustaja, saanut menemään läpi, mihin olette vaikuttanut? Oletteko vaikuttanut moniin asioihin? Se on tärkeää, että myös yksittäiset kansanedustajat voivat vaikuttaa.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän käsitteillä olevaan mitoituksen siirtämiseen, pidän sitä heikkona esityksenä, pidän sitä aprillipilana — 1.4.2023 piti voimaan astua. Vanhana hoitajana pohdin usein mielessäni sitä, millä tavalla tämä lakiesitys toteutetaan. Olen luotamusmiehenä siellä hoivayksikössä ollut juurikin ajamassa sitä, että 0,5:stä noustaisiin sinne 0,7:ään, ja havainnut, että ei se ole hetkessä tehty. Kyllä sinne tarvitaan lisää koulutusta, lisää tekijöitä, työn jakamista. Oikeasti sitä välitöntä ja välillistä työtä on jaettava. Se on perushoitoa, eli me tarvitsemme sinne perushoidon osaajia. Sairaanhoidot tarvitaan päivystykseen, josta heitä nyt puuttuu. Eli toivon, hallitus, että nyt tässä viime metreillä vielä entisestään korostatte sitä, että tarvitsemme sinne hoiva-avustajia, [Puhemies koputtaa] tarvitsemme ehkä myös kylvettäjiä takaisin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Tanus.

16.00 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Monenlaisissa kirjauksissa, niin hallituksen ohjelmissakin, on paljon hyviä ja kauniita kirjauksia, mutta me kaikki varmasti tiedämme, että vanhukset kärsivät tässä maassa, koska heidän tarpeisiinsa ei ole käytännössä panos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

tettu riittävästi. Vanhuksia ei ole arvostettu riittävästi, ja sen vuoksi heidän tarpeitaan ei ole priorisoitu riittävästi. Eikö näin ole? Me voidaan puhua kauniisti, me voidaan kirjoittaa kauniisti, tehdä monia hienoja kirjauksia, mutta se, mikä vaikuttaa, on se, mitä me käytännössä teemme. Ja tosiasia on, että meidän vanhukset kärsivät tänä päivänä tässä maassa sen vuoksi, että heidän tarpeisiinsa ei ole panostettu pitkällä aikavälillä lainkaan riittävästi. Ja minkä takia sitä ei ole tehty? Sen takia, että heidän asioitaan, heidän tarpeitaan ei ole priorisoitu riittävän kärkeen.

Meillä ikäihmiset — sanoisin myös pitkän terveydenhuollon ammattilaisen kokemuksella — eivät ole kovinkaan vaativaisia terveydenhuollossa tai sairaanhoidossa. Itse asiassa monet vanhukset ovat hyvin nöyriä ja tyytyvät vähään. Kristillisdemokraatit ovat koonneet välttämättömät tarpeet neljään takuuseen, joista olemme puhuneet jo vuosien ajan:

Ruokailutakuu: se, että meidän ikäihmisemme myös hoitolaitoksissa, eri yksiköissä voisivat saada terveellistä ruokaa, saisivat sitä riittävästi ja saisivat myös riittävästi apua ruokailuun ja riittävästi aikaa siihen, että voi ruokailla rauhassa, koska monissa hoitopaikoissa, monissa yksiköissä tämä ei toteudu sen vuoksi, että ei ole riittävästi hoitajia.

Hygieniatakuu: Me tiedämme, kuinka tärkeää on iästä riippumatta, että ihminen virkistyy, hänet pestään, hänellä on hygieniasiat kunnossa, saadaan myös vaippoja riittävästi, vaihdetaan vaatteita riittävän useasti ja niin edelleen. Tämä ei valitettavasti monissa yksiköissä toteudu.

Ulkoilutakuu: me tiedämme, että ikäihminen virkistyy, kun pääsee ulkoilmaan, luontoon, ja että jo muutaman minuutin, viidentoista minuutin, oleskelu, ulkoilu luonnossa virkistää minkä ikäistä tahansa, myös ikäihmisiä, niin että me takaisimme myös ikäihmisille, vanhuksillemme ulkoilumahdollisuuden.

Ja sitten yhteisötakuu: me tiedämme, kuinka tärkeitä ovat sosiaaliset kontaktit, se, että pääsee tapaamaan toisia ikäihmisiä, läheisiä, omaisia, ystäviään, on jotakin ohjelmaa ja niin edelleen.

Muutama tällainen perustakuu, jotka olisi pitänyt toteuttaa jo aikoja sitten. Nämä ovat kristillisdemokraattien ohjelmissa olleet, ja toivoisin, että nämä perusasiat saisimme kuntoon riippumatta siitä, mikä on hoitoyksikkö. Mutta kaikkeen tähän tarvitaan riittävästi avustavaa henkilökuntaa, niitä hoitoavustajia ja hoitajia, [Puhemies koputtaa] ja se haaste meidän pitää yhdessä ratkaista ja pikaisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

16.03 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua. Ehkä lähtökohtaisesti ajattelen niin, että kun vanhustenhoidon ongelmat ovat tällä hetkellä niin moninaiset ja isot, niin jollain tavalla se kritiikki, mikä kohdistuu nyt tähän henkilöstömitoitukseen... Olen sen takia myös haastanut täällä nyt oppositiota tässä, että tämä on ollut pitkän aikavälin tulos, ja se on tärkeää, että me nyt saavutamme sen tavoitteen. Ja sanon, että se ei ole tullut itsestään vaan se on vaatinut todella paljon töitä. Se on vaatinut myös hallitukselta paljon taloudellisia resursseja ja panostuksia, jotka nyt tähän budjettiinkin sisältyvät.

Siinä, että se tulisi voimaan kahden kuukauden päästä, me emme onnistuneet, mutta se laki säilyy silti voimassa, että sen on vuoden loppuun mennessä oltava joka paikassa. Siin on nyt varattu budjetissa rahat, ja se laki on voimassa. Me saamme vähän lisää aikaa siihen, että alueilla henkilöstö pystyy sitoutumaan tähän riittävän verran. Ja minä takaan sen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

että nyt, kun tulee uusi hallitus — vaikka se olisi porvarihallitus ja se lähtisi tätä nyt peruttamaan ja heikentämään — sellaista enemmistöä ei varmasti tule, jos perussuomalaiset ovat sitoutuneet siihen, että tätä lakia ei enää muuteta eivätkä he varmasti lähde tätä heikentämään, niin että kyllä tämä laki tulee voimaan. Itse toivon, että semmoista poliittista voimaa ei tule täältä salista, joka lähtisi syksyllä heikentämään tavoitetta, vaan saadaan tämä maaliin.

Isossa mittakaavassa ajattelen, että meidän isoimmat ongelmat liittyvät kotihoitoon, mikä on tullut esiin meidän sosiaali- ja terveystieteiden kuulemisissa hyvin monissa puheenvuoroissa. Kotihoidon parantaminen ja sen tilan parantaminen ovat ehdottomasti isoin haaste ja ongelma tulevalla hallituskaudella. Itse esimerkiksi toimin Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtajana ja tunnen hyvin meidän Tampereen kotihoidon tilanteen. Meillä noin kolmannes — meillä on noin 600—700 nyt tällainen isompi arvio kotihoidon henkilöstöstä — eli noin 200 on vuokratyöfirmojen kautta. Meillä myös satoja — voidaan sanoa, että satoja, noin 200 — kaupunki olisi valmis palkkaamaan heti, mutta ei löydy hakijoita.

Eli meidän kotihoidon tilanne on äärettömän hankala. Ihmiset vaihtuvat, he eivät sitoudu. Myöskään ikääntyneet eivät saa sitä tuttua, turvallista omaa hoitajaa sinne, ja sitten nämä rekryfirmat kuitenkin ovat se, minkä kautta hyvinvointialueet joutuvat palkkaamaan ja pohtimaan tätä vajetta. Eli tämä kotihoidon iso ongelma ja haaste ovat henkilöstön saatavuus, henkilöstön hyvinvoinnin turvaaminen, palkkapolitiikka ja hyvät työolot. Jos me ratkaisemme sen kysymyksen, niin se helpottaa meillä tätä kotihoidon tilannetta.

Kaikissa toimeentulotukikysymyksissä, missä hallitus on tehnyt, me olemme parantaneet, nostaneet indeksejä. Emme ole leikanneet mistään asiakasmaksuista, päinvastoin parantaneet [Puhemies koputtaa] perusterveydenhuoltoa ja hoitotakuuta. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, edustaja Nurminen. — Edustaja Risikko.

16.06 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Nurmiselle, erittäin hyvä puheenvuoro.

Minun kritiikkinihän ei kohdistunut tähän itse lakiin. Sehän ei missään nimessä ole tarkoitus, että sitä tarvitsisi muuttaa sitten tulevana aikoina, siitähän ei ole kysymys. Minun kritiikkini koski sitä, että te lupasitte mutta teillä ei ole keinoa sitä kuitenkaan ollut toteuttaa. Nyt minä kysyn teiltä vielä kerran ihan konkreettisesti: mitkä ovat ne teidän keinonne, joilla aiotaan saavuttaa tämä lainsäädäntö? Se on sinänsä hyvä lainsäädäntö ja sillä on hyvä tarkoitus, mutta kun tässä ei ole niitä keinoja. Minä olen aina tottunut jokaisessa hallitusohjelmaneuvottelussa ja ministerinä ollessani, että minulla pitää olla keinot saavuttaa se, jos minä kirjoitan lakiin jotakin. Niin minä nyt kysyn edustaja Kiljuselta erityisesti: mitkä ovat ne teidän keinonne saavuttaa tämä? Sitä voimaantuloahan on turha siirtää, jos ei ole keinoja. Voitte vastata siihen.

Olen ollut monta vuotta vanhustenhuollossa, olen erikoistunut geriatriseen hoitotyöhön, olen toiminut toistakymmentä vuotta opettajana, geriatriksen hoitotyön opettajana, ja väitän tietäväni, mitä vanhukset tarvitsevat tällä hetkellä. Ja väitän myös, tutkittua tietoa on, että meillä vanhukset eivät voi hyvin. Se on syntynyt pitkällä juoksulla, ja meidän ei todella kannata riidellä, kuka on pääsyyllinen, koska me olemme kaikki olleet niissä hallituksissa, missä tämä on tullut. Mutta on aika tarttua siihen, vaan ei katteettomilla lupauksilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Edustaja Kiljunen kertoi, mitä teki viime hallitus. Jätitte kertomatta sen, että olimme tekemässä sellaista sosiaali- ja terveydenhuoltouudistusta, jossa sote-keskuksissa olisi ollut lakisääteiset geriatriset yksiköt, nimenomaan tällaiset vanhusten poliklinikat esimerkiksi. Se oli härskiä puhetta teiltä, pitkän linjan kansanedustajalta, kun väititte, että meillä ei ollut sydäntä vanhuksille. Se on törkeää puhetta, sanon minä. Ja me pidimme aivan varmasti... me teimme sellaisen sote-uudistuksen — minkälaisen sote-uudistuksen teitte te? Te otitte sellaisen, jossa on hallinto edellä, palvelut tulevat siellä jossain sitten, jos rahaa joskus riittää. Katsokaa, mitä tapahtuu tulevina aikoina: saavatko meidän vanhukset hoitoa, saavatko meidän vanhukset kotipalvelua, saavatko meidän vanhukset hoivapaikkoja tässä tilanteessa? Eivät saa. Lukekaa tutkimuksia, kuunnelkaa vanhuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Nyt sekä Kiljunen että Nurminen mainittiin. — Kun edustaja Kiljunen niin monta kertaa mainittiin, niin Kiljunen.

16.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluaisin korjata, että jos te piditte minun puheenvuoroani härskinä, niin silloin te samalla totesitte yksinkertaisesti sen, että Sipilän hallitusohjelma, jonka puolesta te olitte äänestämässä tässä salissa, oli härski dokumentti. Me olemme aika paljon siitä puhuneet, että se oli härski dokumentti monella tavalla. Ja mikä koskee erityisesti vanhuspalvelua: ne olivat tarkkoja lukuja teidän hallitusohjelmastanne, mukaan lukien ne summat, jotka sinne oli budjetäärisesti laitettu. Valitettavasti kyllä, edellinen hallitus oli leikkaamassa. Tämä hallitus, kuten edustaja Nurminen kuvaili, teki ikäihmisystävällisen ohjelman kokonaisuudessaan, ja siellä oli useita komponentteja, joilla on kohennettu ikäihmisten asiaa. Tämä 0,7:n hoivahenkilöstön määrä on yksi niistä isoista asioista. Minä olen kyllä iloinen siitä, arvoisa puhemies, että tässä salissa näyttää olevan ilokseni yhteisymmärrys siitä, että tämän 0,7:n [Arja Juvonen: Kyllä!] on tärkeää olla laissa, [Arja Juvonen: Kyllä, se on tärkeä!] ja me toteutamme sen. On hieman saivartelua, arvoisa puhemies, todeta, että jos se lykkäytyy joulukuulle eikä sitä huhtikuussa toteuteta, [Paula Risikko: Mutta kun ei ole keinoja!] niin se olisi katastrofaalinen asia. Isoin asia on juuri se, minkä edustaja Risikko tässä totesikin, eli se, mitkä ovat ne keinot. Ja keinothan tässä on olemassa: keskeisin keino on raha, ja tähän on rahat jo varattu budjetissa, [Paula Risikko: Mutta jos ei ole ihmisiä!] ja silloin siinä on se keino jo olemassa. Tietysti pitkässä juoksussa hoivahenkilöstön aseman arvostaminen, työn arvostaminen, koulutus ennen kaikkea — se, että koulutamme riittävästi henkilökuntaa — ja luonnollisesti palkka sitten siinä kokonaisuudessa, mikä siellä taustalla on, ovat niitä isoja asioita, joilla kunnioitetaan sitä työntekijäporrasta, joka näitä asioita hoitaa.

Mutta tämä hallitus ei ole laiminlyönyt vanhuspalvelujen kehittämistä ja vanhusten, ikäihmisten, asemaa Suomessa, kuten 25 edeltävää vuotta kaikki hallitukset läpeensä ovat heikentäneet ikäihmisten asemaa yhteiskunnassa — läpeensä kaikki hallitukset. Täällä se täytyy käydä läpi kunnolla, jos halutaan todeta se, millä arvopohjalla tämä Rinteen—Marinin hallitus on kokonaisuudessaan työskennellyt. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Haluatteko te, arvoiset edustajat, nyt käydä tässä debattia [Eduskunnasta: Joo!] vai tällaisia pidempiä puheenvuoroja? Debattia? [Kimmo Kiljunen: Oliko se debatti äsken? Sitä en tiedä.] — Annoin puhua reilun kaksi minuuttia äsken. — No, jos te debatoida haluatte, niin edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

16.12 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Sanoitte, että myönnette vastauspuheenvuoroja, ja kun edustaja Risikko kysyi tästä toteutuksesta, niin minut tissa ajattelin kertoa, että ensinnäkin on ehkä vähän väärin puhua hoitajamitoituksesta, vaan pitäisi puhua henkilöstömitoituksesta. Se on oikea käsite tässä asiassa. [Paula Risikko: Kyllä!] Miten me olemme lähteneet tätä rakentamaan, on henkilöstön monipuolistaminen, eli me pystymme jakamaan eri henkilöstöä eri tehtäviin. Eli pitää olla niin, että sairaanhoitaja tekee sairaanhoitajan työt ja lähihoitaja lähihoitajan ja ruuan ammattilainen hoitaa sen ja siivouksen ammattilainen omansa. Monipuolistamalla tätä rakennetta me pystytään menemään kohti sitä oikeata mitoitusta.

Nyt Valvira antoi esimerkiksi näitten hoiva-avustajien käytöstä suhdeluvun, noin kaksi hoitajaa kymmentä asukasta kohden, ja se tarkoittaa, että kun meillä on noin 51 000 ympärivuorokautista hoitopaikkaa, niin hoiva-avustajien laskennallinen osuus voisi olla jopa 10 000 tässä 0,7:ssä.

Eli monipuolistamalla rakennetta ja koulutuspaikkojen avulla me pystytään yhdessä järjestöjen, yritysten ja kunnallisten toimijoiden kanssa saavuttamaan tämä tavoite, [Puhemies koputtaa] mihin kaikki toimijat ovat sitoutuneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Risikko.

16.13 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyvä suunta, että katsotaan eri osaamisia. Siellä ikäihmisten palveluissa on erilaisia tehtäviä, ja siellä voi tehdä myöskin vähemmällä koulutuksella, mutta pidän huolta siitä kuitenkin, että vanhuksat saavat ne tarpeiden tyydytykseen liittyvät toimenpiteet, jotka vaativat koulutusta, korkeatasoisen koulutuksen omaavilta osaajilta, ammattitaitoisilta henkilöiltä. Siellä tarvitaan lähihoitajia, siellä tarvitaan sairaanhoitajia. Meillä lääkeluvat ovat kiinnitettyä nimenomaan sairaanhoitajien toimintaan, ja niin edelleen ja niin edelleen, mutta sitten on varmasti sellaisiakin tehtäviä, mitä voidaan, ja tämä on hyvä suunta siihen.

Mutta kun meillä on tällä hetkellä sellainen tilanne... Edustaja Kiljunen sanoi täällä, että rahalla tästä selvitään. Ei muuten selvitä. Nimittäin me tarvitaan juuri näitä, mitä edustaja Nurminen täällä sanoi, tätä työnjakoa ja pohdintaa, kuka tekee mitään. Tästä ei selvitä rahalla, kun ei meillä ole niitä henkilöitä. Te olette aivan niin kuin realiteeteista irti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

16.14 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Ja kiitos hyvistä puheenvuoroista, mitä täällä on nyt käytetty. Me olemme kaikki samaa mieltä, että 0,7 on tärkeä luku ja se tulee meidän saavuttaa.

Pidän erittäin tärkeänä, että vanhustenhoivassa säilyy yksityinen palvelutuotanto ja julkinen palvelutuotanto. Molempia tarvitaan. Täällä hyvin usein yksityistä palvelutuotantoa on hieman mollattu, kun ikäviäkin viestejä välillä on tullut, mutta kaikki parantavat juoksuaan ja pyrkivät parhaimpaan. Vanhuslakiinhan on kirjattu nyt se, että asiakastytyväisyyttä ja henkilöstön jaksamista tulee selvittää, henkilöstökyselyjä tulee tehdä, ja nyt viimeisimpien tietojen mukaan yksityissektori on hyvin hoitanut hommansa eli on tiedustellut ja kysynyt ja selvittänyt asiakastytyväisyyttä, minkä kautta myös voidaan parantaa sitä vanhusten hoitoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

Välillä tuntuu sille, että onko tämä saivartelua nyt puhua puolesta vuodesta, kun tämä ”parin tunnin homma” on kestänyt neljä vuotta täällä eduskunnassa, alun perinhän se oli ”vain muutama rivi ja parin tunnin homma”. Mutta asia on vakava kuitenkin. Laitetaan yhdessä vanhustenhoito kuntoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kymäläinen.

16.15 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuuntelee tätä keskustelua ja tätä kilpaa loukkaantumista ja aika kärjekkäästi toisille kommentoimista, niin ei voi tehdä kuin yhden johtopäätelmän, joka on kaikkien tiedossakin, että vanhustenhoidossa on vakavia puutteita. Silloin kun inhimillisesti on puutteita, niin silloin se menee tunteisiin ja silloin se voi näkyä keskustelun sävyssäkin siltä osin. Tosiasia on, että nuo puutteet, joita vanhustenhoidossa on, ovat monien hallituskausien lopputulema. On ollut paljon yrityksiä parantaa ja on ollut välillä tahtotilaa taloudellisesti leikatakin, ja se ei ole tietenkään ollut edesauttamassa tätä asiaa.

Aiemmin on nimenomaan tämä talous ollut siinä tekijänä, ettei ole ollut sitä rahaa osoittaa työntekijöille. Tämän vuoksi muun muassa esimerkiksi kokoomus on tätä kyseenalaistanut aiemmin, mutta on hyvä kuulla, että nyt tämä 0,7 on tavoitteena myös kokoomuksen osalta. [Puhemies koputtaa] Jää vielä tässä paljon sanomatta. Otan sen sitten puheenvuorossani.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Selvä. — Ja edustaja Tanus.

16.16 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoitosektorilla tarvitaan sekä julkista että yksityistä puolta. Ilman yksityistä emme selviä tulevaisuudessakaan. Ja kaikissa näissä tarvitaan sekä hoitajia että erilaista henkilökuntaa hyvinkin paljon. Täytyykin puhua ei vain koulutusmääristä vaan koko tämän alan vetovoimasta ja pitovoimasta, niin että ala on houkutteleva ja — kun sinne hoitajia ja henkilökuntaa tulee — että he myös pysyvät siellä, koska nythän sieltä lähtee paljon ammattitaitoista hoitohenkilökuntaa pois ja iso syy on se, että työolosuhteet eivät ole riittävän hyvät. Palkkaus on saatava tietysti oikealle tasolle ja riittävästi sitä muuta henkilökuntaa. Mutta sen lisäksi pitäisi kiinnittää enemmän huomiota myös johtamiseen, joustavuuteen ja henkilökunnan osallistamiseen. Ei voi olla niin, että määrätään ylhäältä tai tietyllä tavalla jopa työvuorojakin tehdään mekaanisesti. Hoitohenkilökuntaa tulee kuulla ja osallistaa, [Puhemies koputtaa] ja uskon, että sieltä löytyy niitä hyviä käytännön ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kiljunen.

16.18 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Risikko kysyi minulta keinoja, ja minä vastasin, että ensimmäinen keino on tietysti raha. Ja siihen on varauduttukin budjetäärisesti, että tämä hoitajamitoitus saadaan toteutettua joulukuusta eteenpäin.

Te vastasitte minulle äsken, että tämä raha ei ole tässä se riittävä juttu ollenkaan, siitä ei kannata puhua, [Paula Risikko: Kyllä siitä kannattaa puhua, mutta se ei ole se, millä tämä ratkaistaan!] vaan kysymys on siitä, ettei ole hoivahenkilökuntaa. Minä taisin täydentää sitä listaani, että raha on ykkösasioita ja tärkeitä asioita — budjetäärisesti meillä on voima-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

varoja siihen tehdä — mutta totesin myöskin saman tien, että koulutus, koulutus ja koulutus eli hoivahenkilökunnan koulutukseen täytyy panostaa. Myöskin totesin kolmantena seikkana hoivatyön arvostuksen.

Nämä ovat kaikki kokonaisuus, ja rahalla voidaan saada sekä koulutusta lisää että myöskin sille hoivatyölle arvostusta, niin että se palkkaus vastaisi sen työn taakkaa, mitä ne hoivahenkilöt tekevät. Tämä on kyllä kokonaisuus — olette siinä oikeassa, että siinä on monta kohtaa — mutta kannattaa sitten, kansanedustajaa kun siteeraa, ottaa siitä se kokonaisuus, mitä hänkin halusi sanoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Haluaako edustaja Risikko vielä? Sitten ehkä puhujalistaan.

16.19 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä mahdollisuudesta. — Te korostitte, että te olette tähän laittaneet rahaa. No, onneksi edustaja Nurminen siellä todella kertoi siitä, mitä kaikkea on nyt pohdittu tässä laissa, mutta meistä jokainenhan nyt tietää sen, että tässä ei vielä riitä se, että on sitä rahaa, vaan meidän pitää saada niitä aloituspaikkoja. Sitten meidän pitää saada näihin vanhustenhuollon koulutuksiin myös soveltuvuustestit. Kuka on ne vesittänyt? No, te tiedätte, kuka on vesittänyt. Ne otettiin pois. Ja ne ehdottomasti tarvitaan. Ei me voida ottaa ketä sattuu tulevaisuudessa vanhustenhuoltoon.

Sitten on vielä sellainen juttu, että te väititte, että tätä on vesitetty vuosien aikana. Te selvästikään, edustaja Kiljunen, ette tiedä, mitä on tapahtunut. Silloin kun tehtiin vanhuspalvelulakia — olin itse sitä valmistelemassa ensin — sinne tuli sitovuus tähän palvelusuunnitelmaan ja nimenomaan oikeus saada niitä palveluja, ja se vesitettiin seuraavalla kaudella, [Kimmo Kiljunen pyytää vastauspuheenvuoroa] ja kuka oli silloin puikoissa? Kannattaa katsoa historiaan. Minä tiedän ne kaikki. [Suna Kymäläinen: Milloin soveltuvuustestit otettiin pois?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Kiljunen — nimi mainittiin — minuutin mittainen vastauspuheenvuoro. Yrittäkää puhua niin, ettette mainitsisi esimerkiksi edustaja Risikon nimeä.

16.20 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Edellinen puheenvuoron käyttäjä totesi, että minä olen väittänyt, että tässä olisi vesitetty erilaisissa aiheissa. Minä totesin yksinkertaisesti, että te olitte puhunut siitä vesittämisestä tässä aikaisemmin. Te käytitte termiä, että tässä nyt ”vesitetään” tämä koko asia, kun ei ole niitä välineitä, millä tämä hoidetaan, tämä hoivamitoitus. Minä kyllä siteerasin teitä, enkä ole syyttänyt teitä vesittämisestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt voimme ilmeisesti mennä puhujalistaan. — Edustaja Kymäläinen.

16.20 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Mieleni tekee jatkaa siitä, mihin tuossa omassa debattipuheenvuorossani jäin, eli totesin siitä, että monien hallituskausien aikana on tehty hyviä tekoja ja on tehty huonompiakin tekoja. Kuten juuri tässä edellisessäkin keskustelussa kuulimme, niin ehkä tämä soveltuvuustestien poisto ei ollut näin jälkikäteen tarkasteltuna oikea toimenpide, mutta siinä tietenkin on se hyvä puoli, että kun näin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

todetaan, niin sitä pystytään sitten muuttamaan myöskin tulevassa. Nyt kun näitä on listattu, niin toivon, että näihin ongelmakohtiin nyt todella sitten seuraavassa hallitusohjelmassa — ketkä sitä ovatkaan sitten tekemässä — paneudutaan.

Totesin myös sen, että kun on monien hallituskausien aikana syntyneitä ongelmia, niin niistä vastuussa ovat monet eri tahot, ja tässäkin ilmeisesti olemme jakaneet sitten hallitusvastuuta silloin, kun esimerkiksi tästä soveltuvuustestien poistamisesta on ollut kysymys.

No tämä vanhustenhoitajien tilanne on inhimillisesti järkyttävä ja on niin ennen kaikkea näiden vanhusten osalta mutta myöskin omaisten ja läheisten osalta, myös työntekijöiden osalta, ja kun tässä nyt ollaan korostettu tätä monien hallituskausien aikana toimimista, niin tässä juuri näkyy se, mihin työntekijät ovat tuskastuneet, että yli kymmenen vuotta, toistakymmentä vuotta, on keskusteltu näistä työolosuhteista ja puhuttu siitä, että tarvitaan lisää henkilökuntaa ja niin poispäin, ja kuitenkin me olemme näiden samojen asioiden äärellä edelleenkin. Sen takia onkin hyvä, että nyt on tehty tämä laki, esitetään tätä 0,7:n hoitajamitoitusta. On äärimmäisen tärkeää, että tuo rahoitus on turvattu tälle kaudelle.

Myös itseäni harmittaa se, että tässä joudutaan ottamaan tällainen puolen vuoden siirto siihen, että saadaan. Ja muistan, että ministeri Lindén tätä kovin puolusti juuri sen vuoksi, että näitä henkilöitä tänne töihin ei ole riittävästi siinä kohtaa, jos laki tulisi parin kuukauden päästä voimaan, ja myös siihen olen nyt itse sitten tyytynyt ja näen, että tuo kuuden kuukauden päästä astuva hoitajamitoitus voimaan tullessaan on parempi kuin se, ettei se tulisi voimaan lainkaan. Sen takia en pidä siitä keskustelusta, että tämä siirto vesittäisi tämän tärkeän tavoitteen. Uhka on ainoastaan senkaltainen, että seuraava hallitus ei haluaisi tätä 0,7:ää säilyttää ja lähtisi sitä leikkaamaan. Haluan luottaa tässä salissa kuunteleman keskustelun pohjalta, että näin ei tulla tekemään, ja tässä tietenkin on tärkeää sitten olla sanojen mittainen jokaisen osalta.

Kun tätä sote-uudistusta tässä kritisoitiin, niin haluan todeta, että hyvinvointialueet ovat aloittaneet muutama viikko sitten toimintansa ja on mielestäni aika ymmärrettävää, että tässä reilussa kahdessa viikossa ei vielä vanhustenhoivan asioita ole saatu kuntoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

16.24 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Kiitän myös hyvästä keskustelusta. Itse olen äärettömän tyytyväinen, että tämä laki nyt saadaan ja me kuitenkin päästään tähän tavoitteeseen, mutta totta kai kannan huolta siitä, että onhan tämä haasteellinen vielä saavuttaa. Niistä keinoista, mitä on mietitty paljon tässä kuluvinä vuosina ja minkä eteen on tehty töitä, niin minä itse uskon, että juuri se henkilöstön rakenteen monipuolistaminen ja kohdentaminen siihen työhön, missä on sitä osaamista, ja sitä kautta sen vastuun ja johtamisen ja muun yksikkökohtaisen korostaminen varmasti auttaa siinä, että me päästään tähän tavoitteeseen.

Tässä on kyse minimimitoituksesta. Me tiedetään, että meidän kynnys päästä ympärivuorokautiseen hoitoon on noussut ja ihmisten hoitoisuus useastikin edellyttää tätä korkeampaakin mitoitusta. Mutta isossa mittakaavassa, kun täällä puhuttiin näistä yksityisistä ja julkisista, niin haluan vielä nostaa senkin näkökulman tähän liittyen, että kun me aloitimme tätä mitoituskustelua, niin meidän kävimme keskustelua siitä, että yksityisiä tulee kuin sieniä sateella — hoivabiznes, hoivamarkkinat — ja yksityiset valtaavat tätä ympärivuorokautista hoitoa. Siinä on pitkälti laskentalogiikka on se, että tällaisessa hoivayksikössä henkilöstökustannuksethan ovat suurin kustannuserä, noin 90 prosenttia, ja kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

meillä ei ollut selkeää mitoitusta ja meillä tutkitusti julkisella järjestöpuolella oli korkeammat mitoitukset, jotka vastasivat lähemmin tätä hoitoisuutta, ja taas yksityinen useinkin valitettavasti painoi niillä minimimitoituksilla ja haki sitä kautta sitä säästöä ja voitti näitä markkinoita ja voitti sitä kautta näitä alueita itselleen, niin tämä väärästi ja teki tästä koko alasta tämmöisen vähän kilpailu- ja pörssihenkisen, mistä täälläkin usein keskusteltiin.

Tämä henkilöstömitoitus osittain on myös oikeudenmukaistanut tätä. On tullut selkeät pelisäännöt yksityiselle ja julkiselle ja järjestöille, on pitänyt nostaa tasoa. Me ollaan tehty selkeät rajaukset, mitä mitoitukseen lasketaan, mikä taas selkeyttää tätä kilpailuasetelmaa. Meillä on tällä hetkellä valiokunnassa esimerkiksi valvontalaki, jossa yksityiselle ja julkiselle tulee samat pelisäännöt — miten valvotaan ja kuinka paljon henkilöstöä ja mitä pitää olla — ja tämä on rauhoittanut näitä markkinoita, ja uskon, että nyt hyvinvointialueet pysyvät myös uudella tavalla järjestämään ja ottamaan tämän koko kapasiteetin käyttöön ja katsomaan laajemmin kokonaisuutena tätä koko vanhustenhoidon ympärivuorokautista hoitoa, että tämä tavoite saavutetaan ja henkilöstön hyvinvointia vahvistetaan ja että hoidon laatu paranee ja kustannuksia säästyy. Eli minä uskon ja luotan tähän kokonaisuuteen. Tässä on paljon tehty töitä, ja tulevaisuus on varmasti [Puhemies koputtaa] tältä osin parempi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen.

16.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä kaikkiin puheenvuoroihin, joissa on kuitenkin sanottu tästä keskustelusta, että tämä on käyty hyvällä hengellä. Hieno- ja puheenvuoroja ja tärkeitä puheenvuoroja. Se on tässä ollut se ehdoton perussisältö. Ja mikä on vielä tärkeätä, tuntuu, että me kaikki puhumme samasta asiasta ja haluamme samaan suuntaan kehittää tätä yhteiskuntaa, niin että ikäihmiset huomioidaan paremmin ja vanhustenhoivaan tehdään näitä korjausliikkeitä. Tämä on kaikki tärkeää.

Edustaja Kymäläinen hienolla tavalla muotoili sen niin, että tässä on myöskin kärjekkäitä puheenvuoroja ollut ja kärjekkyyks tulee varmasti siitä, että meillä ovat tunteet pinnassa. Tämä ikäihmisten hoivatilanne Suomessa on aidosti niin koskettava asia, että se koskettaa meitä kaikkia, ja sen takia tässä tulee helposti sellaisia kärjistyksiä siinä kohdassa, kun rupeamme oikeastaan tarpeettomasti syyttelemään toisiamme. Tässä on tekninen ongelma nyt tämän 0,7:n osalta, tuleeko se huhtikuussa voimaan vai joulukuussa, ja siinä alkaa sitten se, mistä minä käytin termiä saivartelu ja joku on käyttänyt termiä jeesustelu ja teko-pyhä keskustelu ja niin edelleen, joka on tarpeetonta. Se on täysin tarpeetonta, koska me tunnistamme, että tämä halutaan toteuttaa kunnolla, ja sen takia lykätään hieman sitä täydellistä voimaantumista. Tämä on iso uudistus ja hieno uudistus.

Edustaja Nurminen käytti myöskin puheenvuoron tuossa, jossa hän totesi, että meillä on muita isoja asioita, ja muissakin puheenvuoroissa on tullut näitä muita isoja asioita. Edustaja Risikkokin viittasi näihin muihin, esimerkiksi geriatrisesta poliklinikasta puhuessaan.

Nythan meillä on isona haasteena, voi sanoa suoraan, seuraava iso askel, mikä liittyy senioreihin ja ikäihmisiin, eli seniorineuvolajärjestelmä, jonka täytyisi olla hallitusohjelmassa seuraavalla kerralla mukana. Silloin kun suuret ikäluokat syntyivät, luotiin lapsineuvolajärjestelmä, jossa vahvistettiin hurjasti. Nyt ovat suuret ikäluokat eläkkeellä ja tarvitsevat sen hoivan. Me tarvitaan seniorineuvolajärjestelmä, joka nimenomaan on ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa ja hyvinvointipalvelua, jolloin ennalta arvioidaan ihmisten kuntoa, on sitten kysymys fyysisestä terveydestä, liikunnallisuudesta, ravinnosta tai henkises-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

tä hyvinvoinnista tai henkisistä ongelmista ja niin edelleen. Eli kokonaisvaltainen seuranta, ja voi mennä lääkärille ja terveystarkastukseen ilman, että on sairas, ja saa neuvontaa siinä. Se on juuri sitä. Seniorineuvola on iso asia, ja siihen pitää panostaa.

Kotihoitoon panostaminen, jonka edustaja Nurminen toi esille: Aivan selvä, että nyt kun hoivamitoitus tulee laitoksiin, meidän täytyy varmistaa, että jos kerran ikäihmiset asuvat kotona yhä enemmän, heillä on kunnollinen kotihoito. Sitä täytyy nyt tosissaan resursoida. Se on mitä suurin asia.

Sitten meillä on tämä kiireettömään hoitoon pääsy. Täytyy varmistaa, että se todella toimii.

Aivan lopuksi, kun näen, että kello kulkee noin pitkälle: Valtavan iso haaste ovat digipalvelut. Nyt me ylistämme digipalveluja maasta taivaaseen, kun toisaalta meillä on yli 300 000 yli 65-vuotiaasta, joilla ei edes ole tietokonetta. Meidän täytyy varmistaa jatkossa myöskin kaikkien hyvinvointipalvelujen ja terveyspalvelujen henkilökohtainen kohtaaminen. Se on se, mitä ikäihmiset tässä haluavat.

Nämä ovat isoja haasteita, ja näistä me toivottavasti ollaan yhtä mieltä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt vielä edustaja Risikko.

16.30 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä asia, minkä nostitte, edustaja Nurminen, esille, tämä hoitoisuus. Siitähän minä olen puhunut tässä talossa vaikka kuinka monta kertaa, että minä näen, että ihmisen tarpeen mukaan pitää olla niitä hoitajia. Minä olen istunut ihmisen vuoteen vierellä, ja silloin on yksi henkilö yhtä ihmistä kohti, joskus tarvitaan 1,2. Jos on erittäin levoton tai kivulias potilas, silloin tarvitaan jopa enemmän kuin yksi, ja sen tähden tärkeää on se hoitoisuus. Ja kun aina saa pelätä sitä, että siitä minimistä tuleekin maksimi, niin meidän pitäisi aina muistaa se, että se on se hoitoisuus, mikä on sen hoitajamitoituksen ja hoitotyön tekijän ja työntekijän mitoituksen perustana.

No sitten täällä todettiin tästä, että tarvitaan niitä hoitajia. Olette täysin oikeassa siinä, että meidän pitää miettiä sitä, minkälainen... Täällä samaisessa tutkimuksessa, mikä viime viikolla on julkaistu — teidän kannattaa lukea se — puhutaan vanhustyön vetovoimasta. Siinä me tarvitsemme todella henkilöstölle sen, että on riittävä, työn vaativuutta vastaava palkkaus ja että on mietittynä myöskin ne työolot, että saa vaikuttaa omaan työhönsä ja että voi tehdä sitä työtä, mihin on saanut oman koulutuksensa — ja mikä on sitten myöskin se arvostus kaiken kaikkiaan ja johtaminen. Ne ovat kaikki niitä elementtejä, millä sitä pito- ja vetovoimaa saavutetaan. Ja siihen, minkälainen mielikuva meillä tällä hetkellä on vanhustenhuollosta: kyllähän me ollaan itsekkin siihen syyllisiä, minkälaisen kuvan me annamme.

Ja sitten se asenne ratkaisee: ikäsyryntä. Tämä tutkimus nostaa jälleen kerran sen, miten tässä yhteiskunnassa on ikäsyryntää. Minulle tulee valtavasti palautetta siitä, että kun esimerkiksi mennään saamaan palveluja missä tahansa, niin katsotaan ohi tai puhutaan sille saattajalle, vaikka on sellainen henkilö, joka ymmärtää ihan täysin. Katsotaan vain sitä vuosilukua, koska olet syntynyt, ja siitä vedetään johtopäätös, että tuo henkilö ei voi ymmärtää tai kuulla tai niin. Se on väärä asenne ikäihmisiä kohtaan. Meillä on entistä parempikuntoisia ikäihmisiä, ja vaikka olisi liikuntakyky mennyt, niin pää voi silti toimia. Ja sen tähden meidän pitää muistaa, että jokainen on arvokas kaikenikäisenä. Sen tähden meidän seuraavan hallituksen pitäisi tämä ikäystävällinen Suomi ottaa nyt tavoitteeksi, se, että kai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 150/2022 vp

kenikäisiä arvostettaisiin. Otetaan esimerkiksi Japani esille. Japanissa on aivan erilainen käsitys ikääntyvistä: siellä arvostetaan ikääntymistä.

Ja sitten vielä sanon näistä seniorineuvoloista: On aivan liian kapea-alaista ajatella, että ne ovat tällaisia sote-neuvoloita. Tarvitaan tällaisia ikäkeskuksia, joissa on ict-tukea ja erilaisia palveluja, monikanavarahoituksella — hyvinvointialueet, kunnat, järjestöt, yksityinen, vakuutusyhtiöt, seurakunnat ja niin edelleen. Yhteisrahoituksella tällaisia ikäkeskuksia, eikä mitään pelkkiä sote-keskuksia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 298/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.